

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שער ראשון

הוא מלות עשה אחת, וכיח להשוו ולקצוץ באיזה יום החלת כל מהדשי בשנה :

אנחנו חייבים לצרר בצירור גמור מחורחנו הקדושה ראינו צרור על חדשיו אשר
אנו מונין, שם חדשי הלזנה, והוא מצוה, צפירוש מהקרא זאת עולת חדש צחדשו
שאין חודש נופל כי אם על הירח המתחדשה ולא בכשמש, אבל לשון שנה נופל בכשמש
צצבור השינויים מהזמנים קיר וחוס קיץ וחורף כו' הנולדים מכשמש, וגם בזמן שנת
החמה יחזרו חלילה מדת אורכי הימים והלילות, גם מרומז בקרא שאין לקדש את החודש
אלא צעת ראית הלזנה אבל לא קודם לכן, שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים כ"פ
אם תהיה הלזנה צחידושה כשעור הזה אני מראה אותך אזי יהיה לכם ראש חודש,
אבל אם לא הגיע לשעור הזה אין צכה חוש כראי לראותה מתוך קוטנה ואין מקדישין
אותה, וכלזנה מתחדשה לכל כ"ט ימים י"ב שעות תשל"ג חלקים, וחשעה מתחלקת
לתת"ף חלקים : (צכל מינוט יש י"ח חלקים) :

והשנים שאנו מחשבין הם שנות החמה מצוה צהקרא שמור את חדש האביב ר"ל שמור
חדש הלזנה שבו יהיה האביב ואז ועשית פסח, דהג המלות לעולם יהיה צו אביב
שהוא צכורי השעורים, וצחג השצועות צכורי קלור חטים, וחג הסוכות צזמן האסיף, זה
אי אפשר, צלתי שנות החמה כי הצכור נולד מהחמה, ושנות החמה הוא שס"ה
ימים ושש שעות :

יתרון שנות החמה על שנות הלזנה קרוב לאחד עשר יום, והוא עשרה ימים, כ"א שעות
ר"ד חלקים, אם חגרע שנת הלזנה דכיינו שר"ד ימים, ה' שעות תתע"ו חלקים,
(שם י"ב פעמים כ"ט ימים י"ב שעות תשל"ג חלקים) משנת החמה שס"ה ימים ושש
שעות, נשאר מנין כ"ל, לפיכך אם היינו עושין לעולם השנה י"ב חדשי הלזנה ולא יותר
היה צא לפעמים חג הפסח צאמלע הקיץ או צסופו או אפילו צאמלע החורף, וכן חג
הסוכות ג"כ מפני אלו עשרה ימים שילטרפו צרוז שנים לחדשים, וכבר אמרה תורה
שמור את חדש האביב ועשית פסח דמשמע לעולם יהיה פסח צזמן האביב, וכן חג הסוכות
נקרא חג האסיף משמע שלעולם לא יהיה חג הסוכות אלא צזמן האסיף לכן נמסר לנו
סוד הציבור כדי להשוות שנת הלזנה עם שנת החמה ולקרצ אותה צקירוב ביותר אפשר
הילכך כשמלאו שביה ראוי להיות מולד ניסן והיתה החמה עדיין רחוקה ממזל טלה שהוא
זמן האביב לערך למ"ד יום או פחות מעט או יותר מעט שהוא קרוב לשלשה פעמים יו"ד
כ"א ר"ד עשו חדש עיבור, ועושין אותה השנה י"ג חדש והיא הנקראת שנה צמעזרת ולא
רצו לעצר צכל שנה יו"ד ימים כדי לקרצם צכל שנה ושנה, משום שנאמר, חדש צחדשו
לחדשי השנה, חוגים אחת מונה לשנה ואי אחת מונה ימים לשנה, גם אי אפשר למנות
השנה אחר החמה משום שנאמר, החודש הזה לכם, ופירשו צו הראה הקצ"ה הלזנה למשה
ואמר לו הזה ראה וקדש, ונאמר צראשון צארצע עשר יום לחדש וגו' ש"מ שהג הפסח
נמנה אחר חדש הלזנה וכן שאר מועדות, לכן תקנו לעצר השנה כל שנת ג' למחזור קטן
ושנת ו' ושנת ח' וי"א וי"ד וי"ז וי"ט, כמו שאבאר אי"ה לקמן :

שנדה מעוברת אין מוסיפין לעולם אלא אדר ועושין אותה צ' אדרין אדר ראשון ואדר שני
ומפני מה מוסיפין חדש זה ולמה לא מוסיפין חדש אחר צשנה, מפני שהוא קרוב
לזמן האביב ואזי יכולין לידש אם הגיע צשול האביב או לא הגיע, כדי שיאה הפסח צאותו

שער פירוש על ברייתא דשמואל הקטן ראשון לב

זמן שנאמר שמור את חדש האביב. שיכיה חדש זה בזמן האביב (ע"י זמנא דמנצ"ט הלכות קדוש
החדש פרק ד') ועוד משום שנאמר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ואין מעצמין אחד
משאר חדשים לא בוי אדר שנים עשר :

היום והלילה ארבע ועשרים שעות ואנו חושבין בכל זמן להקופות ולמולדות שנים עשרה
ציום ושנים עשרה צלולה. י"ג שעות מחולקת בשמכה (כזייגער) שם לאחד
חלות היום. י"ג שעות מהיום מחולקת בשמכה (כזייגער) שם צוקר. הן צחורף
הן בקיץ :

חניני צחוספתא ומויתאי לכ צפרק צי דר"ה ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים צעזים ונראה
לכם דמות לצנה צכ"ט לחדש כסבורין בעם לומר ר"ח הוא וצקשו צ"ד לקדשו אמר
לכן ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבי אין חידושה של לצנה פחותה מכ"ט ימים ומחלה ושני
שלישי שעה וע"ג חלקים (דכוונתו השל"ג חלקי השעה) כי קבלנו מצינו יששכר שתת"ף
חלקים הן שעה נמלא שלוש אחד מתת"ף הוא ש"ס. ושני שלישי הם תש"ך. ותש"ך
וע"ג עולה השל"ג חלקים :

אין חדושה של לצנה וכו' ר"ל מהרגע שתתחבר הלצנה פעם אחת עם החמה עד שתחזור
ותתחבר עמה פעם אחרת אין פחותה מכ"ט יום י"ג שעות השל"ג חלקים. וצחורף
רגע הלצנה מחדשה ונקרא מולד :

והשע"ב שחלקו צני יששכר השעה לתת"ף חלקים. ויתבאר ג"כ מה שאמר ר"ג אין
חדושה של לצנה וכו'. כתיב צני יששכר יודעי צינה לעתים וגי צני יששכר
דקדקו ומלאו חצולות החמה וכלצנה וצצוצם וראו שכל חדש יותר מכ"ה ימים. ורלו
לקצוע החדש כ"ט ימים וכשראו צחודש השני שהוסיפה ואחרה כלצנה עוד יום אחד
הוסיפו על כל חדש י"ג שעות וזה יום לשני חדשים. ואח"כ הרגישו שאיחרה כלצנה לי"ג
חדשים שלישי יום והוסיפו על השנה ח' שעות וזהו יום לג' שנים וקצטו החדש כ"ט יום
שתי ידות שעה פירש תש"ך חלקים כי כשתחלק ח' שעות לי"ג חדשים יעלה לכל חודש
שני חלקי שעה. ולאחר שלשים שנים ראו שאיחרה עוד יום אחד. אבל עדיין לא גמרו כלצם
לקצוע השעה לתת"ף חלקים. כי יום שלם לשלשים שנה יעלה לכל חודש אחד מט"ו בשעה
שהוא ע"ג חלקים. אלא שראו צסוף תשעים שנה שאיחרה כלצנה עוד שעה. אז הולרכו
לקצוע השעה לתת"ף חלקים כי לכל חדש היה עולה חלק אחד. וזה לתשעים שנים שעה.
ולרפו צ' ידות שעה לע"ג חלקים ויכיה צין ככל השל"ג. וע"כ אמר ר"ג אין חדושה כו'
וע"כ חלקו צני יששכר השעה לתת"ף חלקים לפי שמגון זה יש צו חלי ורביע ושמינית
ושליש ותשע וחומש ועישור שאם לפעמים ילטרך החשבון לחלק השעה לחלקים חוכל לחלק
צחלקים שלימים מה שלא היו יכולים לעשות בן החשבון כך אחר כי אם צחלקים שצורים :
ומפני שהוקשה למקלת אנשים מאחר שזמן סבוב כלצנה צגלגלו נגד כל י"ג מזלות ברקיע
אינו רק כ"ז יום וקרוב לשמנה שעות אי"כ למה נמלא זמן צין מולד ומולד כ"ט
י"ג השל"ג. ע"כ להסבירו להלמודים נאמר שכאשר נמלאו צי במאורות צשעה מולד אחד
מכוון נגד ראש מזל טלה על דרך משל. הנה כאשר אז הלצנה תפרד מנגד החמה ותסבב
צמהלכה הנחון כל גלגל צכ"ז יום וקרוב לשמונה שעות ותשוב אל הנקודה עלמה אשר
כבר התחדשה שם צחודש העבר אשר צמשליו נגד ראש מזל טלה הנה לא מלאה כלצנה
את השמש צמקום ההוא אשר נהפרדה ממנו מפני שצמן הכ"ז יום וקרוב לח' שעות
כבר גם השמש הלכה צמהלכה הנחון קרוב לכ"ז מעלות. כי מהלך שניהם צרחיות גמורות
הוא ממערב למזרח הפך התנועה העליונה. כמו שאבאר אי"ה לקמן. אשר מפני זה כלצנה
רודפת אחריה ולא תשיגה עד אחר צי ימים ושעות וחלקים ידועים וכאשר תחבר אלו כצ'
ימים והשעות והחלקים אל כ"ז יום וקרוב לח' שעות יעלה חצורם כ"ט י"ג השל"ג.

ויתבאר

שער פירוש על ברייתא דשמואל הקטן ראשון

ויתבאר לך מזה שאין הלכנו מתחדשת בגלגלה במקום אשר כבר התחדשה בו צהר שער רק לעולם ציון כל מולד ומולד הסבב הלכנו את כל גלגלה נגד כל י"ב מזלות הרקיע ונוסף ע"ז קרוצ למזל אחד אשר באופן זה תחדש כלכנו בכלשנה ושנה בכל הי"ב מזלות: **הנה** נתבאר לך למעלה שחדש כלכנו הוא כ"ט י"ב תשל"ג ואי אפשר לקבוע ר"ח באותו רגע כמולד שאי אפשר לקבוע ר"ח צהרי היום שיכיה מקלתו של יום מחדש שער ומקלתו מחדש כבא, שנאמר חדש ימים ודרשין צפ"ק דמגילה ימים אחד מונה לחדש ולא שעות לפיכך עושין החדשים אחד מלא משלשים יום הע"פ שחדש של לבנה פחות מזה בשעות. ואחד חסר מכ"ט יום והע"פ שחדש של לבנה יותר מזה בשעות. ואלו לא היה חדש של לבנה אלא כ"ט יום וחלי היו כל החדשים אחד מלא למ"ד יום ואחד חסר כ"ט יום. ששה מלאים וששה חסרים לשנה אבל מפני החלקים שיש בכל הודש יותר על חלי יום יתקבץ מהם שעות וימים עד שיכיה במקלה השנים חדשים מלאים יתירים על החסרים. ובמקלה חסרים יתירים על המלאים. והטעם על זה עיין בתוי"ט צפרק שני דערכין משנה ב' בר"ה ולא נראה כו' וז"ל בסוף זה כדיבור לפי שלא יתקבץ היתרות שיכיו בשיווי משלמים ב' מלאים לפיכך שנה כבאה יחסרו עכ"ל: ויום למ"ד עושין אותו לעולם ר"ח מפני שהוא רוצ פטמים יום כמולד. ואם היה חדש שער מן החדשים החסרים יהיה יום למ"ד מחדש כבא וממנו מונין ימי חדש כבא. ואם היה החדש שער מן החדשים המלאים יהיה יום למ"ד זה ר"ח הואיל ומקלתו ר"ח. שבו נולדה הלכנו אבל מכל מקום הוא משלים החדש כמלא שער. לפי שרוצ ביום דכיוונו י"ב שעות תשל"ג הלכנו הוא מחדש שער ויהיה יום ל"ח מהחדש כבא וממנו יהיה מונין ימי החדש כבא והוא יום הקבוע. ולפיכך עושין ר"ח אחד. יום אחד. ובשני שני ימים. ועושין לעולם החדש שהוא חסר יותר מלא וקראו המלאים מלאים והחסרים משרתים להם. השני לעולם מלא. חסר חסר כסלו מלא. טבת לעולם חסר. שבט לעולם מלא שבו ר"ה לחילנות. אדר ראשון בשנה מעוברת לעולם מלא. אדר בשנה פשוטה. או אדר שני בשנה מעוברת לעולם חסר. ניסן לעולם מלא. אייר לעולם חסר. סיון לעולם מלא. תמוז לעולם חסר. אב לעולם מלא שבו קוללן עלים למזבח. אלול לעולם חסר. כל זה הוא כשהשנה כסדרה שיש ששה מלאים וששה חסרים ואינו אלא שני ימים שבהם י"ב פעמים כ"ט ימים י"ב שעות. אבל מפני התשל"ג חלקים כשיתקבץ הרבה מהם נעשה יום ולריכיהו לנו לעשות את השנה ארוכה יום אחד יותר משאר השנים ויהיה אותו שנה שני ימים ולריכיהו לנו למלאות עוד חדש אחד אז ממלאים גם חדש מרחשוון. ולפעמים יקרה ע"י הדחיות שיתבאר לפנינו שאנו לריכיהו לקרר בשנה יום אחד ולעשותה כי אם שני ימים. וא"כ נלטרך לחסר עוד חדש אחד ומחסרין אותו ביום מכסליו וא"כ מרחשוון וכסליו לפעמים שניהם מלאים ואז נקראה השנה שלימה ולפעמים שבה שניהם חסרים ונקראה השנה חסירה ולפעמים השוון חסר וכסליו מלא ונקראה השנה כסדרה. וטעם בשינוי באלו שני חדשים ולא בזולתם משום דמוטב לתקן בשנה מתחלה כדי לידע סדורה:

וקביעות בשנה לידע אם היא שלימה או חסרה או כסדרה תלוי בקביעות יום ר"ה על כן נפרש תחילה הימים הראוין לקבוע בהן ר"ה וא"כ נפרש הקביעות: **ודע** לך שיש ארבע דחיות בדוחין ר"ה מיום המולד תשרי. וסימן בארבע דחיות. לא אד"ו ראש. ומולד זקן כל הדרוש. ג"ט ר"ד בשנת פשוטה גרוש. ב' ט"ו תקפ"ט לאחר עיבור עקור מלשרוש:

פירוש דחיה ראשונה לא אד"ו ראש. פירש לעולם אין קובעין ר"ה צימי אד"ו פירש ציוס ח' ציוס ד' ציוס ו'. ואם יבא מולד תשרי באחד מימי אד"ו דוחין את יום ר"ה מיום המולד ליום שלאחריו. והטעם ציוס ח' אין קובעין ר"ה מפני הושענא רבה דאם נקבע

נקבע ר"ה ציוס א' אז יבא יום הושענא רבא ציוס השבת ואין חוצפין הושענות בשבת לפי שהינה אלה מוכג מנצחאים ואינו דוחה שבת וזמנין דמתרמי ר"ה תרי או תלת זמנין בחד בשבת ואי לא דחינן לר"ה אתי לאשכוחי מלות ערבה שהיא קלה על האדם לפיכך עשו חכמים חיזוק לדבריהם יותר משל תורה שהרי צמצול תקיעת שופר שהוא דאורייתא אין דוחין ר"ה מיום ז' וכאן דחו מיום א' כדי שיבא יום הושענא רבא בחול. וציוס ד"ו אין קובעין ר"ה שלא יבא יום כפור סמוך לשבת שהם נקבע ר"ה ציוס ד' יבא יום כפור ציוס ו'. והם נקבע ר"ה ציוס ו' יבא יו"ה ציוס א' והוי תרי שבתות דסמיכי אהדדי והאמרינן בפ"ק דר"ה תרי שני צהדדי לא עבדינן ובטעם משום ירקא ומשום מתיהא שאם יביה צראשון מהם מת צ"מ ולא יקבר לא ביום ולא למחר יברית. וגם הירקות כנאכלות כשכן חיון וירלו לאכול מולא יום השני ילטרכו ללוקטן ערב יום הראשון מתרי שבתות הנ"ל וצתרי ימים וכמשו ויעפשו:

דחיה שניכ מולד זקן כל תדרוב. פירש אף אם יביה מולד תשרי ציוס אחר מימי צ' ג' כ' ז'. אם יביה המולד י"ח שעות שהוא חלי יום או למעלה מי"ח שעות נקרא מולד זקן ונדחה ר"ה מיום המולד ליום שלאחריו. והם יביה מולד זקן ציוס שלפני אד"ו אז נדחה ר"ה מיומו משום מולד זקן גם מיום שלאחריו משום אד"ו ונקבע ציוס שלישי למולדו ובטעם כשיבא המולד בסוף שעה י"ח וכוא רגע החבור שנתחבר הלכנה עם החמה ועומד ממש תחתיב ואי אפשר לנו לראות אור הלכנה עד תפרוד מעט מן החמה ללך המזרח (כמו שאבאר לקמן) ושיערין חז"ל ר"ה דף כ' שאי אפשר לראות אור הלכנה צפחות משש שעות אחר המולד. וא"כ בזמן שהיו מקדשין על פי בראייה וכיה המולד מחלות כיום ואילך ולא כיה אפשר לראותה אותו כיום ולקדשה וע"כ היו דוחין יום של ר"ה עד שלאחריו ואף על פי שאנו בזמן הזה בקיאות בחשבון ואנו יודעים בוודאי שגולדה זו הלכנה מכל מקום אין מקדשין החדש קודם שאפשר שהראה הלכנה מדכתיב החדש הזה. כזה ראה וקדש. אבל אם המולד הפילו חלק אחד פחות מי"ח שעות שאז אפשר שחראה הלכנה בלוחו כיום צרנע האחרון אינו נקרא מולד זקן ונקבע ר"ה ציוס המולד: דחיה שלישיה ג' ט' ר"ד בשנת פשוטה גרוס. פירש אם יביה מולד תשרי בליל ג' ט' שעות ר"ד חלקים בשעה העשירית. וכ"ש אם החלקים או השעות הם יותר מזה וכשנה הוא שנה פשוטה אז נדחה ר"ה מיום המולד. וגם מיום שלאחריו משום אד"ו ונקבע ציוס כ'. ובטעם לפי כשתשליך ד' ימים ה' שעות תתע"ד חלקים שהוא יתרון משנה פשוטה (כמו שאבאר לקמן) על ג' ט' ר"ד יביה המולד של ר"ה בצה ז' י"ח וכוא מולד זקן ילטרך לדחותו מיומו משום מולד זקן ומיום שלאחריו משום אד"ו ויביה נקבע ציוס צ' ואם היונו קובעין ר"ה זה ציוס מולדו ציוס ג' יביה צין ר"ה זה לר"ה בצה חמש ימים והיונו לריכין למלחות שמנה חדשים או לעשות חדש אחד ל"א יום וזה לא רלו חז"ל לעשות לפי שהוא ארוך הרבה מאוד יותר מי"ב פעמים כ"ט י"ב תשל"ג ויביה כחוצה וטלולא צעיני הצריות שיאמרו טועים הם לכך דחו ר"ה זה מיום מולדו עד יום ה'. אבל אם היה מולד זה הפילו חלק אחד פחות מג' ט' ר"ד או שכשנה הוא הנה שנת מעוברת שאז לא יביה מולד תשרי בצה אחריו מולד זקן. נקבע ר"ה ציוס המולד ציוס ג':

דחיה רביעית צ' ט"ו תקפ"ט אחר שנת העיבור עקור מלשלוש. פירוש אם יבא מולד תשרי ציוס צ' ט"ו שעות תקפ"ט חלקים בשעה ט"ז וכ"ש אם החלקים או השעות הם יותר מזה ודוקא שנה זו הוא אחר שנת העיבור אז נדחה ר"ה מיום מולדו ונקבע ציוס ג' שלאחריו ובטעם לפי שאם המולד זה צ' ט"ו תקפ"ט. א"כ היה מולד ר"ה שעבר ג' י"ח פירש יום ג' י"ח שעות. וכוא היה מולד זקן וביה נדחה עד יום כ' ואם יביה ר"ה זה ציוס המולד ציוס צ' לא יביה צין ר"ה זה לר"ה שעבר כי אם ג' ימים וזה אי אפשר

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

בשנה מצוברת דה"כ ביינו לליכום לעשות שמנה חדשים חסרים בשנה שפזרה או לעשות
חדש אחד רק כ"ח ימים וכוא ג"כ דבר נפלא צעניי כצריית לכיות השנה כל כך פחות מ"ג
פעמים כ"ט י"ב השלי"ג לכך דוחין ר"כ זה ליום שאחריו ואז יהיה ד' ימים צין ר"כ זה
לר"כ שעבר והיותה השנה הסורה. אבל אם היה המולד זה אפילו חלק אחד פחות מן
ב' ט"ו תקפ"ט שאז לא היה המולד. תשרי שלפניו מולד זקן. או שלא היה שנת עיבור
לפניו נקבע ר"כ זה ביום המולד :

והרמב"ם מפרש טעם כדחיות דתשרי לפי שחשבון זה שאנו חושבים ביום הוא לקיצון
הינה והשמש בהילוכו האמלעי ולא במקומו האמתיים לפיכך עשו יום קצוב
ויום דחיות כדי לפגוע ביום קיצון האמיתי אבל אם לא היה טעם פגיעת קיצון האמיתי
והאמלעי לא היה דוחין מהמת. אותן טעמים כגון ירקא ומחיה לבד כי לא נכון לדחות
חשבון קביעת השנה במקובל מסיני. כי בזמן שהיו קוצעין על פי הראייה לא היה שום
דחיות כי חלילה מפני טעמים אלו לדחות מועד מזמנו של ראייה שהיא מסורה הלכה למשה
מסיני ואין דוחין קביעת הימים טושים מזמנם הראוי להם זולת מפני דברים מיוחדים
שמעצמיהם השנה על פי הקבלה. וכאשר צטלו משפטו הראוי וכולרכו לסדר ולקדש חדשים
שנים לדורי דורות ונתקדשו על פי חז"ל על דרך אשר תקראו אותם. ועשו זה העיבור
על פי הקביעות שצדיקו וראו שאי אפשר לסדור זה בלתי דחויי כדי לפגוע בקצון האמיתי
כמו שכתב הרמב"ם ע"כ בחרו שכימים כללו אד"ו ימים דחויי ולא שאר
ימי השבוע מפני טעמים אחרים שזכר בגמרא : וטעם שאר הדחיות ג"כ להשוות
האמלעי לאמיתי :

במצא דרך קביעת ראש השנה לפי חשבון זה כך הוא. תחשוב ותדע המולד של ר"ח
תשרי באיזה יום יהיה ובכמה שעות מן היום או מן הלילה ובכמה חלקים מן
השעה. ויום המולד הוא יום הקצוב לעולם אלא אם כן היה באחד בשבת או ברביעי או
בארבע שבת או אם היה המולד בחלות היום או אחר חלות היום. או אם היה במאחזים
וארבע חלקים משעה עשירית מליל שלישי או יותר על זה והיותה שנה פשוטה. או שהיה
המולד בחמש מאות ותשעה ושמנ"ו חלקי משעה רביעית מיום שני והיה השנ' פשוטה שאמר
המצוברת שאם יארע באחד מארבע דברי האלה אין קוצעין ביום המולד אלא ביום שלאחריו
ואם יהיה יום שלאחריו מימי אד"ו כרי זה גדחה לשל שלאחריו ויהיה ר"ה קצוב בשלישי
מיום המולד. בלד כרי שהיה המולד בשבת בחלות היום סימן ז' י"ח. קוצעין ר"ה בשנה
שמולדה כזה בשני בשבת אבל אם היה המולד בשלישי בחלות היום או אחר חלות קוצעין
ר"ה בחמישי בשבת. אבל אם היה המולד פחות חלק אחד כגון אם יהיה המולד חלק
אחד קודם חלות היום סימנה ז' י"ז תתרט"ט או ג' י"ז תתרט"ט או פחות מזה קוצעין
ר"ה ביום המולד :

דרך ידיעת השנה. אם חשוון ובסליו מלאים או חסרון או כסדרן. לפי חשבון זה כך הוא
תדע החילוק יום שנקבע בו ר"ה שתלכה לידע סדור הדינים. וכוא שתחשוב מולד
תשרי זה באיזה יום ומאיזה שעה ובאיזה חלק יהיה ויום שיכיה בו המולד הוא יום קביעת
ר"ה אם לא שימנענו אחד מארבע דחיות שזכרנו ואחר שחדע קביעת יום ר"ה זה תחשוב
באיזה יום יהיה קביעת יום ר"ה בבה ובכה תעשה אם השנה פשוטה תשלך על מולד
תשרי זה ד' ח' תתע"ו ואם השנה מצוברת תשלך עליו ה' כ"ה תקפ"ט. ותמלא מולד תשרי
בבה. ור"ה יהיה ג"כ ביום המולד אם לא שימנענו אחד מארבע דחיות ואחר שודע לק
גם קביעת יום ר"ה בבה תחשוב מנין הימים שביניהם חין מיום הקביעה של ז' גשל זו אם
תמלא ביניהם שני ימים יהיה חדשי השנה חסרון. ואם תמלא ביניהם ג' ימים יהיה כסדרן.
ואם תמלא ביניהם ד' ימים יהיה חדשי השנה שלמים. במה דברים אמורים כשהיה השנה

שתרצה לידע סדור חדשית פשוטת לכל אם היתה מעוברת. אם תמלא צין יום קציעת ר"ח
 זו זצין יום קציעת ר"ח של אחרית ארבע ימים יכיה חדשי אותה שנה המעוברת חסרים.
 ואם תמלא ציניכן כי ימים יכיה בסדרן. ואם תמלא ציניכן ששכ ימים יכיה שלימים.
 כילד כרי שרלנו לידע סידור חדשי שנה זו ויכיה ר"ח צחמישי וכיה פשוטת ור"ח של
 צשניצ שנת ימלא ציניכס ג' ימים ידענו שנה זו חדשית בסדרן. ואלו הים ר"ח של אחרית
 צשלישי. כיו חדשי שנה זו שלמים. ואלו הים ר"ח צשנה זו צשנת וצשנה של אחרית צשלישי
 צשנת כיו חדשי שנה זו חסרון. ועל דרך זה תחשוב לשנה המעוברת כמו שצארנו :

וסומן על זה

למעוברת				לפשוטת		
ו	ה	ד		ד	ג	ב
ש	כ	ח		ש	כ	ח

ודע שחמיונו ז"ל קראו לחשע עשרה שנה ממחזור קטן ואלו מונין אותה ללצנה. שמים עשרה
 שנה פשוטות ושצט שנים מעוברות. ולמה סמכו על מנין זה שצמן שאתה מקצן
 מנין ימי י"ב שנה פשוטות ושצט מעוברות ושעותיכן ושלקייכן ותעשה מכל תהר"ף חלקים
 לשעה. ותוסיף למנין השעות. וכל ארבע ועשרים שעות תעשה יום. ותוסיף למנין הימים
 תמלא ככל השע עשרה שנה משני החמה שכל שנה מהם שלש מאות וחמש וששים יום ושש
 שעות צשוק ולא ישאר ממנין ימי החמה צכל השע עשרה שנה חוץ משעה אחת
 חפ"ה חלקים. תמלא צמחזור. שכוה כזה החדשים כולם חדשי ללצנה. וכשנים שני החמה
 וכשנת שנים המעוברות שצכל מחזור ומחזור לפי השצון זה כס שנת ג' מן המחזור ושנת
 ו' ח' י"א י"ד י"ז י"ט :

ודעם בסדר הזה כי לאחר צ' שנים אי אפשר להעבר אודות גודל החסרון של היתרון
 משני שנות החמה שלא הגיע עדיין לומי חודש של לצנה על כן לריכין לכוסוף
 עוד שנה אחת ואז תכיה הלירוף מביחרון של שנות החמה ל"ב יום ט"ו שעות חרי"ב
 חלקים ומוסיפין חדש אחד ונשאר שלשה ימים. צ' שעות תחל"ט חלקים וכוא ג' למחזור
 קטן. ואחר כך אם אינו מפסיק אלא שתי שנים לאחרינו לא יגיע היתרון אלא לכ"ד יום כ"ח
 שעות רצ"ז חלקים ע"כ לריכין לכוסוף עוד שנה אחת. ואז תכיה היתרון ל"ה יום י"ח
 שעות תל"ח חלקים ומוסיפין חודש אחד ונשאר ששכ ימים כי שעות הש"ח חלקים. וכוא
 ששכ למחזור קטן. ומעשה אודות גודל שארית היתרון חין לריכין להפסיק אלא שתי שנים
 ומוסיפין עליו שארית היתרון הנזכר כ"ה יום מ"ו חלקים. ולפי שהיתרון זה הגיע סמוך
 לימי החודש של לצנה אפשר להעבר ותכיה השנה ככיה שנה למחזור קטן. ולריכין מעשה
 ללרף היתרון של שלש שני החמה ומחסידין מהם יום אחד י"ב שעות תשמ"ז חלקים שזו
 כתשלומין של חדש הנוסף צשלת ח' למחזור קטן הנזכר ונשאר ל"ח יום צ' שעות תתקמ"ה
 חלקים ומוסיפין חדש אחד צשנת אחד עשר למחזור קטן. ונשאר יום אחד י"ד שעות קנ"ב
 חלקים וע"כ לריכין עוד ללרף היתרון של שלשה שני החמה דאי לאו הכי לא יגיע אלא
 לכ"ג ימים ח' שעות תק"ס חלקים משום ככי לריכין לכוסוף עוד שנה אחת ומוסיפין חדש
 ונשאר ד' ימים ט"ו שעות תתנ"ח חלקים וכוא שנת ארבע עשר למחזור קטן. ועתה
 מטעם הנזכר ע"כ לריכין ללרף היתרון של שלשה שני החמה דאי לאו הכי לא יגיע אלא
 לכ"ו ימים י"ח שעות תש"ט חלקים משום ככי לריכין לכוסוף עוד שנה אחת ומוסיפין
 חודש אחד צשנת שצט עשר למחזור קטן. ונשאר ז' ימים י"ט שעות תת"ע חלקים ואודות

גודל

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

גודל שארית כיתרון אין לנו לריכין להפסיק כי אם שתי שנים ומוסיפין עליו שארית כיתרון כנזכר ותמלא כ"ט יום י"ד שעות קל"ח חלקים וקגרע ממנו חדש הנוסף בשנת השעב עשר שבוה כ"ט י"ב תשל"ג ולא נשאר כי אם שעב אחת הפ"ח חלקים :

ואם תאמר יתחייב מזה שתביח בתקופה אחר שנים רבות צאייר לפי שיתקצן מכל מחזור שעב והפ"ח חלקים. נאמר וכן הדין אבל עד יבא מורה לדק ויודיענו מה יביח הדין בעת המאוחר :

והנני אודיעך בקילור סימני השנים הפשוטות וכמעוצרות על פי הקציעות המ"ל שחס ארבעה עשרי שתי אפשר שיסתנו רק על י"ד פנים שונים. לא יותר. ז' מהם בשנים הפשוטות וז' בשנים צמטוצרות :

סימני השנים הפשוטות.

בח"ג בש"ה גכ"ה הכ"ז הש"א זח"א זש"ג

סימני שנים המעוברין

בח"ה בש"ז גכ"ז הח"א הש"ג זח"ג זש"ה

פירושן אות ראשונה מורה על קציעות ראש השנה. ואות האחרון מורה על ר"ח ניסן. ואות האמצעי מורה על השנה זו אם שלימה או חסירה או כסדרה הוא :

ובעבור כי חדש העיבור לעולם יביח לפני ניסן כמצוהר לעיל ע"כ יביח ר"ה ניסן לעולם ראש לחדשים ויביח כמועדים צמודים בשציעי ממנו וזכו ראשון הוא לכם לחדשי השנה יודיענו כי מלות רבות. הם צתורה זכר ליליאת מלרים והנה ראוי זה להיות תחלת השבון ישראל וככה כתוב ויחי בשמונים שנה ודי מאות שנה ללאת בני ישראל מארץ מלרים בשנה הרביעית צהדש זיו הוא החדש השני. וכשואלים אומרים כי אם השנה צנויה מהחדשים הנה חדש האצני הוא יסוד וראש אם כן למח תחלו עספרכם מהחדש השציעי ותאמר כי הוא ראש השנה. והתשובה כנר הזכירו הכמינו ז"ל כי ארבעה ראשי שנים הם. וראינו מפורש כי קדוש שנת היוכל צהדש השציעי צעשור לחדש ועוד כי לוח השט לקרוא צתורה צמועד שנת השמטה צחג הסכות למען ישמעו ולמען ילמדו ואם תחלת שנת השמיטה תביח מניסן למה לא לוח לקרוא צתורה צחג המלות והנה חלי שנה עמדו צטלים. וכתוב וחג האסיף תקופת השנה וצמקום אחר הוא אומר וחג האסיף צלאת השנה. ועוד נוכל ללמוד מדרך התורה גם נודרך התולדות שאמר בתחלה לא תזרעו ואח"כ ולא תקלרו כי הזריעה סמוכה לחשרי לא לניסן ועוד אם שמנו תחלת השמטה ניסן מי שזרע בשנה הששית לא יקלור בשנה השציעית כי. הקלור אחר ניסן הוא וכבר נכנסה שנת השמטה גם לא יזרע צצנת השמטה. ודברי הכמינו ז"ל הם נכונים (עי' צאט"ז) :

מילתא צטעמיה ככל בקלרה ויש לסמוך עליו יותר מאיזה השצונות הארוכים צעצונות.

חשבון המול"ד לחודש

קח א' י"ב תשל"ג. היונו יום א' י"ב שעות תשל"ג חלקים. ותשליך אותו על המולד שלפני החדש שרלונך לידע ונראשונה תלרף החלקים יחד ואם יעלה יותר מתהר"ף יחשוב תהר"ף לשעב. וילרפכ עם השעות שלפניו. והנותר מהחלקים יכתוב למולד חדש כצא. אח"כ תלרף השעות ואם יעלה יותר מכ"ד יחשוב כ"ד ליום וילרפו עם הימים שלפניו. והנותר מהשעות יכתוב למולד חדש כצא. ואם יעלה הימים יותר משצע ישליך השצעה

השצטע וכוונתך עליכם יכתוב למוולד חדש כצא, פולד כרי שכיב מולד אלול צאחד צצצת
 עשר שעות ציום ותמשך חלקים סימן לכס יום א' יו"ד ב', כשחוסף עליו שארית חדש
 כלצנכ וכוא א' י"צ תשל"ג ולא מולד תשרי צלול ג' עשר שעות צלילכ ותשל"ח חלקים,
 סימן לכס לול ג' יו"ד תשל"ח, (דיא נאכט לו דינסטאג 44 מינוט מיט 6.. חלקים נאך
 4 אובר) כי כלילכ הוא י"צ שעות וכיום הוא י"צ שעות, וצכל מינוט יש י"ח חלקים
 כמו שנתצאר לעיל, ועל דרך זו עד סוף בעולם חדש אחד חדש :

והטעם כי כלצנכ מתחדשת לכל כ"ט י"צ תשל"ג חלקים, כ"ח ימים כלים צצציעיות ואם
 לא היכ כל חדש רק כ"ח ימים יכיה כל מולד ומולד צנקודת מולד כראשון
 צראש צצוע כהמישי, לכן אין לחשוב רק א' י"צ תשל"ג כונתרים על כ"ח, שכל כך יכיה
 המולד השני מאוחר צצוע כהמישי מבראשון :

חשבון מולד לשנה.

השלך על כמולד של ר"ח תשרי שלפניך. די' ח' תתע"ו לשנה פשוטה, שהוא כיתרונות משנה
 פשוטה, ולשנה מעוברת די' כ"ח תקפ"ט, ומתת"ף תעשה שעה, ומכ"ד שעות
 תעשה יום, ואם יעלה הימים יותר משצטע תשלך השצטע וכוונתך עליכם יכתוב למוולד
 תשרי כצא. (ככל כמו צחצצון למוולד כחדש) ותמלא מולד של ר"ח תשרי לשנה כצא
 וכטעם לדי' ח' תתע"ו מפני ש"צ פעמים כ"ט י"צ תשל"ג הוא שני"ד ימים ח' שעות
 תתע"ו חלקים. ש"ן ימים כלים צצציעיות נשאר ד' ח' תתע"ו. וכן די' כ"ח תקפ"ט לשנה
 מעוברת הוא י"ג פעמים א' י"צ תשל"ג :

ואם אין צידך שום מולד ותראה לידע כמולד שיכיה עכשיו לאיזכ חודש שתרלכ. תחשוב
 כיתרו' מכל השנים וכחדשים שעצרו מצריחת עולם. ואם תרלכ לחשוב כיתרונות
 מחדשים קם לך שתי פעמים א' י"צ תשל"ג ותמלא ג' א' תק"ו שהוא יתרון משני חדשים
 ותוסף עליו עוד פעם א' י"צ תשל"ג תמלא ד' י"ד רי"ט שהוא יתרון משלש חדשים וכן
 כולם. ואם תרלכ לידע כיתרונות של שנים אז קח שתי פעמים ד' ח' תתע"ו ותמלא לו
 י"ז תרע"צ שהוא יתרון משתי שנים. צצנכ כשלישית הוא שנת כעיבור תוסף די' כ"ח
 תקפ"ט על א' י"ז תרע"צ ותמלא ז' ט"ו קפ"ח וכן כולם, ואם תרלכ לידע כיתרונות משני
 מחזורים (כל מחזור הוא השע עשרה שנים) קח לך שתי פעמים צ' ט"ז תקל"ב ותמלא די'
 ט' ק"י שהוא יתרון משני מחזורים תוסף עליו עוד פעם צ' ט"ז תקל"ב ותמלא א' א' פש"ב
 שהוא כיתרון משלש מחזורים וכן כולם, ואם תרלכ לידע כיתרון מעשרים מחזורים קח
 לך שתי פעמים פ' כ"ח תק"ן ותמלא ד' י"ט ז' שהוא כיתרון מעשרים מחזורים תוסף
 עליו עוד פעם די' כ"ח תק"ן ותמלא ג' ט"ז תק"ע שהוא כיתרון משלושים מחזורים
 וכן כולם, ואם תרלכ לידע כיתרון משתי מאות מחזורים קח לך שתי פעמים צ' כ"ג ק'
 ותמלא די' כ"צ ר' שהוא כיתרון משתי מאות מחזורים וכן כולם :

וערות אם תרלכ לידע כמולד שיכיה עכשיו לאיזכ חדש שתרלכ, תחשוב כל השנים כפזשים
 שעצרו מצריחת עולם, כגון עתה שנת תר"ך לאלף הששי עצרו רל"ב מחזורים
 ארבע עשר בשנים (כי השע עשרה שנים הם מחזור קטן ללצנכ) ותרלכ לידע מולד תשרי
 של שנת תר"ך ואין צידך שום מולד קח ב' כ"צ ר' שהוא כיתרון מדי' מחזורים, ד' א'
 תר"ל מתשעים מחזורים, ו' יו"ד תתע"ו מתמשך מחזורים, די' י"ט כ"ט מארבע עשר שנים
 ותצור ככל ומכל סת"ף חלקים תעשה שעה ותלרפכו עם השעות ומכל ארבע ועשרים
 שעות תעשה יום ותלרפכו עם הימים, ומכל צצנכ ימים תעשה צצוע ותשליכם ותשאר
 צידך א' ב' תקל"ד ותשליך אותו על צ' די' ר"ד ותלרפכו יחד יעלה לך ג' יו"ד תשל"ח,
 (לול ג' מ"ד מינוט מיט ו' חלקים נאך 4 אובר) וכוא מולד תשרי משנת תר"ך, ואחר כך

אם תרצה לידע מולדות של כל כשנה תשלך עליו אי י"ג תשל"ג ותלרפכו יחד ותדע מולד מרחשון וכן על כל מולד ומולד :

ועתה אבאר לך הטעם צ"ה כי ר"ד שהוא היום ראוי להיות המולד של תכו, ראשונה תדע מהלוקה דרבי אליעזר ורבי יחושע במסכת סנהדרין לר"א זכ"ה זאלול נצרה העולם

ולר"י יחושע זכ"ה זאלול נצרה העולם זין לזה וזין לזה יש להוכיח שהיה ראוי להיות המולד של תכו צ"ה כי ר"ד לר"א דאמר זכ"ה זאלול נצרה העולם וזרביעי נחלו המאורות

זרקיע דכיונו זכ"ה זאלול זתחילת ליל רביעי אבל האור לא היה עד יום ד' ג' שעות על היום כדחני כל ילורי זראשית היו זמילואן כלומר זשעב שכזרית זמילואן דכיונו ג' שעות

על היום וזאותן ג' שעות עמדו החמה והלזנה זחלון אחד ומלינו זסנהדרין שזא אדם זראשון וקדש זתחלת שעה השיעית על היום דאמרינן בתם שנים עשר שעות ישנו זיום

(כמו זכתזתי לעיל שאנו חושזין לתקופות ולמולדות שמים עשרה שעות זלילה ושמים עשרה שעות זיום) זשעב ראשונה זולצר עפרו, וזשניח נעשית גולם, זשלישי נמתחו זזריו

זדי זזרקב, זז נשמה, זבי עמד על רגליו, זז קרא שמות, זז' וכו' זז' וכו', זז' נלטווה שלא לזכול מען זדעת וז"ה כל שאר מלות וכו' זכלל שנלטווה לקדם החדש וקדש זזאותה שעה

וכיון שקדש זתחלת השיעית ע"כ לריך לומר שראה אותה שקדש עפ"י הראייה וכיון שגראה הלזנה זתחלת השיעית לריך אהה לומר שנולדה שש שעות קודם לכן דכיונו

תחלת שעה שלישיה זדאמרינן זפ"ק דר"ה דף כ' זכ"ד שעות מיכסי סיכרה זמני סרי מעתיקא ושית מחדתי א"כ כשתשוב לזחורך שש שעות ממלא שהיה המולד זסוף שעה

שני' על היום דכיונו יום ו' י"ד שעות, ר"ל יום ו' אחר עזור י"ג שעות מן הלילה וז' שעות מן היום, וזאמרו רבותינו ז"ל זמסכת ר"ה יום אחד זשנה זשוב שנה וכ"ש כאן

שיש כי ימים זכ"ה זאלול עד זשרי ע"כ אנו לריכין לזשוב המולד זשרי של תכו זאלו היה, וזוא צ"ה כי ר"ד, תדע שהוא כן השלך ז' ה' תתע"ו שהיה היתרונות זשנה פשוטה

על מולד צ"ה כי ר"ד של תכו ממלא מולד זשרי של זבריהה היה ו' י"ד, ולר"י יחושע זאמר זכ"ה זאלול נצרה העולם וזכ"ה נחלו המאורות זתחלת ליל ד' ושמשו יחד ע'

שעות וזרמ"ז חלקים וזאחר כך חכלם זשעת ימים וזאחר כך זזרכ וזולדה נמלא שהיה מולד של ניסן ד' ע' זרמ"ז: ע"כ אנו לריכין לזשוב המולד זשרי של תכו זאלו היה צ'

כי ר"ד, תדע שהוא כן השלך ז' ד' תל"ה שהוא היתרונות ממלי שנה פשוטה על מולד צ' כי ר"ד של תכו ממלא מולד ניסן של זבריהה היה ד' ע' זרמ"ז. כרי לך זין לר"א וזין

לר"י יחושע זהמולד זשרי של תכו היה צ"ה כי ר"ד ומה זאמרו זתשרי נצרה העולם או זניסן נצרה העולם אף על פי שנצרה ה' ימים קודם לכן כיונו משום שאדם זראשון

לא נצרה עד יום ו' וזוא היה עיקר זבריהה לכך יחסו זו זריחת העולם זז מר"ה זשרי וזז מר"ה ניסן :

ועתה אכתוב לך כלות של כל היתרונות מחדש לחדש עד י"ג חדשים שהוא י"ג פעמים אי י"ג תשל"ג הוא שנה פשוטה, גם יתרון השזון י"ג חדשים וזוא שנה מעוברת,

וזאח"כ זשנה עד י"ט שנים שהיה מחזור קטן ללזנה, וזאחר כך ממחזור למחזור עד עשרה מחזורים, וזאחר כך מעשרה מחזורים עד מאה מחזורים, וממאה מחזורים עד

ש', וזאז זקל זוכל לזשוב המולד זבריהה עולם אפילו אם אין זידך שום מולד רק שזדע המולד זראשון אשר עליו זעמידו חז"ל זשזנותם מן הטעם זכתזתי לעיל הוא היה זליל

שני כ' שעות ר"ד חלקים, וסימנך ז' כי ר"ד וזוכל לידע זזזה מולד זתראה עד סוף כל ימי עולם :

לוח היתרונות

לחדשים	לשנים	למחזורים
א	א	א
ב	ב	ב
ג	ג	ג
ד	ד	ד
ה	ה	ה
ו	ו	ו
ז	ז	ז
ח	ח	ח
ט	ט	ט
י	י	י
יא	יא	יא
יב	יב	יב
יג	יג	יג
יד	יד	יד
טו	טו	טו
טז	טז	טז
יז	יז	יז
יח	יח	יח
יט	יט	יט
כ	כ	כ
כא	כא	כא
כב	כב	כב
כג	כג	כג
כד	כד	כד
כה	כה	כה
כו	כו	כו
כז	כז	כז
כח	כח	כח
כט	כט	כט
ל	ל	ל

ואלדיה הימים שחוקצט צכס ראשי חדשים ונמשך מלא אד"ו ראשי ומדלא אד"ו דאש חלא צגכ"ז לא יכיר מרחשון חלא צדה"ז, כסלו אגדכ"ו טבת אצגד"ו שבט צגדכ"ו אדר ראשון צדכו"ו אדר שני צדד"ו ניסן אגכ"ז חור צגכ"ז סיון אגד"ו תמוז אגכ"ו חז צדו"ז חלול אבד"ו ועל פי הכללים והדחיות שנמסרו צידך למעלה ילא לך שאלה הימים אינם ראויים לקצוט צכס המועדים לא אד"ו ר"ה וסוכות ומדלא אד"ו דאש לא יכיר לא אג"ו לוס כפור ולא לוס אבהר ולא גכ"ז כושענא רצא ושזועות ולא גי חנוכה ולא צ"ז עשרה בטבת ולא צצ"ד פורים ולי"ג צעומר ולא צד"ו פסח ולא י"ז צתמוז ולא ט"ו צאב: סימן לקצועת המועדים א"ת צ"ש ג"כ ד"ק כ"ץ וי"פ פירוש ציוס שחל ווס א"ל של פסח צאותו ווס הל חשעה צאב וזה א"ת וצו ציוס י"ז צתמוז ציוס צ' של פסח חל שזועות וכוא צ"ש ציוס ג' צו הל ר"ה וכוא ג"ה ציוס ד' צו חל קרואת חתוכה וכוא שמתה תורכ שקורין צתוכה צסוף וצראש וזהו ד"ק ציוס ה' צו חל לוס כפור וזהו כ"ל ציוס ו' צו חל פורים שצבר וזהו ו"פ: סימן לקצועת הפרשיות לפשוטה פקדו ופסחו ולמעוצרת סגרו ופסחו מנו ופלרו לומן ולולי קומו וחקטו פירוש צשנה פשוטה קורין לעולם לו קודם כפסה וזהו פקדו ופסחו טעם לפקדו ופסחו מפני שצפרשת לו את אהרן מדבר צככשר כלים דכחיו וכלי חרש אשך

אשר תבואל בו ישבר וכו' וראוי להזכיר עליכם קודם פסם, וצמזצרת שקורין סגרו
 ופססו יש גם כן סמך שצפרשת מלורע כתיב וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר וכל כלי עץ
 ישפף צמים, וצשנכ מעוצרת קורין מלורע קודם כפסח וזכו סגרו ופססו, חוץ אם הקביעות
 מהשנכ הוא כ"ה או כ"ט וכשנכ היא מעוצרת קורין אחרי מות קודם כפסח, ולעולם קורין
 צמדצר שיש צב מנין של ישראל קודם שצעות, וזכו מנו ועלרו, חוץ אם הקביעות מהשנכ
 היא כ"ה או כ"ט והיא מעוצרת קורין נשא קודם שצעות, וכטעם שעשו סימן, הזכ
 כדי שלעולם תפסיק הפרשה הזאת בין פרשה צסקותי שיש צב קללות ותוכח וצין חג
 כשצעות שהוא יום הדין על הפירות שלא יקראו הקללות סמוך ליום הדין, צסוף פרק
 צני העיר תניא עזרא תקן להם לישראל שיכיו קורין קללות שצתי"כ קודם עלרת
 ושצמשנכ סורה קודם ר"ה ואמרינן כהם שטעם כדי שתכלה שוב וקללותיה, דעלרת נמי
 ר"ה היא וכדתנן וצעלרת על פירות האילן וכתבו צתוספת שטעם שאנו קורין צמדצר סיני
 קודם עלרת כדי שלא לכסמך הקללות שצחקותי לעלרת ע"כ: ולום טי צאצ קודם ואתחנן
 שהוא חפלה וזכו לומר ולולו, וכטעם הוא כדי שיקראו פרשת דברים שמתחלת צתוכחותיו
 של משכ קודם ט' צאצ וכדי להפטיר צב צחזון שהיא סוכות של ישעיב על החורבן.
 ולעולם קורין אותם נלצים קודם ר"ה מפני שיש צב ענייני תשובה וזכו קומו ותקעו ולכן
 כשראש השנה ציום צ' או ציום ג' שיש צ' שצתות צין ר"ה לכוכות מחלקים נלצים וילך
 וקורין וילך צין ר"ה ליוכ"כ והאזינו צין יו"כ לסוכות וכדי שיצואו הפרשיות צסימן
 הזב ע"כ לריכין אנו לכפול מקלת הפרשיות: ואל תתמה למה חלקו נלצים וילך שכם
 קצרות מאוד ולא חלקו מטות ומסעי שכם ארוכים דע כי כוונת חז"ל שלעולם יקראו
 חלכ הדברים שיש צב תוכחת משכ קודם ט' צאצ לכוכית העם שיזכרו על מכ חרצ צית
 חלכינו וישצו מדרכם כרעים ועוד שא"כ תצא פרשת כי תצא צשצת קודם ר"ה ורלו חז"ל
 להפסיק צפ' נלצים צין קללות דפרשת כי תצא וצין ר"ה שלא יזכרו הקללות צשצת
 קודם ר"ה שהוא יום הדין, כמו שכתבו צתוספת סוף פרק צני העיר וסוף פרק
 כמוכר את בספינכ דף פ"ה: כמו שעשו צפרשת צמדצר שקורין לעולם קודם עלרת
 כדי להפסיק צין קללות דואם צחקותי וצין עלרת שהוא ג"כ יום הדין על הפירות, חבל
 צללצים אפי"ג שיש צב תוכחות אין צו קללות וכן האזינו צין ר"ה ליו"כ שאין צב
 קללות רק תוכחות, לעולם קוצעין פרשת שקלים קודם ר"ה אדר או צראש חדש אדר
 שחל לכיות צשצת, ופרשת זכור קודם פורים, ופרשת ההודש קודם ר"ה ניסן או צרי"ח
 ניסן שחל לכיות צשצת, ופרשת פרה צשצת הסמוך לפני פרשת החודש, וסימן לשצתות
 כהפסקות זמיו צ"ו ד"ד וציו"י פירוש אם ר"ה אדר הסמוך לניסן צשצת מפסיקין
 צט"ז צחדש וזכו זמיו, ואם חל ציום צ' מפסיקין צו' צו זכו צו', ואם חל ציום ד'
 מפסיקין צד' צו זה ד"ד, ואם חל ציום ו' מפסיקין צ' הפסקות אחד צ' צו ואחד צששכ
 עשר צו זכו וציו':

השער השני

צו יתצאר עניני חרבע תקופת השנכ וזמן מדת שנת החמה וכיתרונות על זמן מדת שנת הלכנכ:
 ארבע תקופות צשנכ וגמשכין אפר ימות החמה, זמן סצוב החמה צגלגלה נגד כל י"צ מזלות
 כרקיע (דכיינו טלה שור האומים סרטן אריה צתולכ מאזנים עקרב קשת גדי דלי
 דגים) שלש מאות חמשה ושמשים ורציע יום, שהוא שש שעות, תקופות ניסן הוא השעה
 ובסלק שחכנס צו השמש צראש מזל טלה וכימים מתחילין להארך צרוצ על הלילות,
 ותקופת תמוז היות השמש צראש מזל סרטן ואז הימים צתכלית האורך ומשם ואילך
 מתחילין לקצר ותקופת חשרי היות השמש צראש מזל מאזנים ואז מתחילין כימים לקצר.

מן כלילות, ותקופת טבת היות השמש צראש מזל גדי ואז הימים בתכלית כקילור ומשם ואילך מתסילין להאריך:

גריסין במסכת פירושין צפ"ח דף נ"ו משמ"י דשמואל ירחינאח אין צין תקופה לתקופה אלא אחד ותשעים יום ושבע שעות וחמי שעה, וכל"א ימים, כס שלשה עשר שעות וכולים בשציעיות נמלא כל תקופה נמשכת אחר תקופה שלפניה שבע שעות ומחלה בתוך שבע י"ד לפיכך כיוודע תקופה אחת ורואה לידע תקופה שאחריה יחשוב מאותו עת ורגע בתקופה שצידו ל"א יום וז' וחמי שעה דהיינו י"ג שעות וז' ומחלה שעות ונמלא תקופה כצאה אחריה, וכן אהה חובל לידע צאיזה יום וצאיזו שעה מן היום תהיה בתקופה בדרך זה אם תוסיף על שעות התקופה שלפניה ז' שעות ומחלה וימלא צאיזה יום וצאיזו שעה מן היום תהיה תקופה זו. כגון דרך משל אם תהיה תקופת ניסן תחלת ליל ד' כמו שכתב תקופת ניסן ראשונה של צריחת עולם תוסיף עליה ז' שעות ומחלה ותהיה תקופת תמוז ז' שעות ומחלה כליל ד' תוסיף על תקופת תמוז ז' שעות ומחלה ותהיה תקופת תשרי ג' שעות ציוס ד'. כי בהשזון בתקופות תהשז לעולם כליל י"ב שעות וציוס י"ב שעות. תוסיף על תקופת תשרי ז' שעות ומחלה ותהיה תקופת טבת יוד שעות ומחלה ציוס ד' וכן לעולם: ונתנו סימן על זה (אזג"י ואט"ד) פירוש אזג"י צשנה זו ואט"ד צשנה שניה כגון שתצא תקופת ניסן בתחלת שעה א' כליל ד' תהיה תקופת תמוז צז' שעות ומחלה כליל ד' ותקופת תשרי צג' שעות ציוס ד' ותקופת טבת עשר שעות ומחלה ציוס ד' ואט"ד צשנה שניה כי תקופת ניסן תצא צו' שעות כליל ה' ותקופת תמוז צא' שעה ומחלה ציוס ה', ותקופת תשרי ט' שעות ציוס ה', ותקופת טבת צד' שעות ומחלה כליל ו' וצשנה שלישיית חוזר לסימן אזג"י שתהיה תקופת ניסן בתחלת שעה ראשונה של יום ו'. וכן נמשכות זו אחר זו, וצשנה רביעית כסימן ואט"ד שתהיה תקופת ניסן ו' שעות על יום ז' וכן כולם. ובכל כ"ה שנים חוזרת תקופת ניסן לתחילת ליל ד' כמו שכתב בשעה ראשונה של צריחת עולם, וכן כל תקופה ותקופה חוזרת חלילה לעולם מכ"ה שנים לכ"ה שנים ליום אחד ולרגע אחד. (עיון בלוח דבסמוך ותמלא כולן צסדר בכל שנה במחזור גדול) ולכך נקרא כל כ"ה שנים מחזור גדול לתמך לפי שהחזרת החמה לתחילת תקופתה כמו שכתב בשעת צריחת עולם. וכיח גדול במחזור של לבנה. ובכל כ"ה שנים יש ז' מהזורים קטנים של ד' שנים שתקופת ניסן חוזרת בכל אחד מהם לתחילת כלילה. וסימן דצ"ז בגא"ו. פירוש במחזור ראשון תהיה תקופת ניסן בתחילת ליל ד'. במחזור ב' בתחילת ליל צ'. במחזור ג' בתחילת ליל ז'. במחזור ד' בתחילת ליל ה'. במחזור ה' בתחילת ליל א'. במחזור ו' בתחילת ליל ו'. כי שנת החמה שס"ח ימים ורצבע יום השלך מהם השציעיות ונשאר א' ו' פירוש א' יום ושש שעות שהוא רצבע יום, כל כך נמשכת תקופה שנה זו מתקופה שנה שלפניה, ובארצבע שנים שהם ד' פעמים א' ו' עולים חמשה ימים נמלא בארצבע שנים נמשכת תקופה אחת ה' ימים זו מזו, חשוב מתחילת ליל ד' שהוא זמן תקופת ניסן של שנה ראשונה של מחזור גדול עד תחילת ליל ב' ותמלא ה' ימים וכן מתחילת ליל ב' עד תחילת ליל ז' ה' ימים וכן כולן, נמלא בכלות המחזור גדול תחזור להיות בתקופה של ניסן בתחילת ליל ד'. וכן כל תקופה ותקופה חוזרת חלילה בכל כ"ה שנים: ונמלא לפי מה שכתבתי לעיל שתקופת ניסן אינה נופלת לעולם אלא בתחילת כלילה או בתחילת היום או ו' שעות כלילה או ו' שעות ציוס וסימנך ת"ו, ותקופת תמוז לעולם אינה נופלת אלא שעה ומחלה כלילה או שעה ומחלה על היום, או ז' שעות ומהלך כלילה או ז' שעות ומחלה ציוס וסימנך תמוז א"מ ז"מ: ותקופת תשרי לעולם אינה נופלת אלא ג' שעות כלילה או ג' שעות ציוס, או ט' שעות כלילה או ט' שעות ציוס וסימן תשרי ג' ט': תקופת טבת לעולם אינה נופלת אלא ד' שעות ומחלה כלילה או ד' שעות ומחלה ציוס, או עשר שעות ומחלה כלילה או עשר שעות ומחלה ציוס וסימן להם

פירושו על ברייתא דשמואל הקטן

טבת ד"מ י"ב : וכל תקופה ותקופה אינה נמשכת צדדשה יותר על שכיח תקופה שלפניה
צדדשה רק יום אחד או צ' ימים או ג' ימים ולא יותר רק אס' לשעות כלות למעלה
מארבע שעות ומחלה על היום אז מהשבע שעות ומחלה יצוא היום של אחריו : ואחר שחזר
אח' יום התקופה בימי השבוע תוכל לדחות התקופה לתוך חדשה עד אחרון היום בשבוע
הסמוך למספר ימי התקופה שלפניה וזו תוכל לידע כמה ימים צדדשה תכיח בתקופה
צלי שום השבוע וכלל הוא ולא תוכל לשעות : ואחר שחזר שאין צין תקופה לתקופה אלא צ"א
יום ז' שעות וחלי חשב ד' פעמים צ"א וז' וחלי לארבע תקופות השנה יעלה לך שס"ב
ימים ורציע יום וכיח שנת החמה ואחר שמלינו שנת החמה הוא שס"ב ימים ורציע יום
נמלא חדש החמה הוא שלשים יום יוד שעות תק"מ חלקים שהוא אחד מי"ב של שס"ב ימים
ורציע יום וחדש כלצוק הוא כ"ט י"ב חש"ג וא"כ יתרון חדש החמה על חדש כלצוק
הוא כ"א שעות תח"ז חלקים ויתרון של שלשה חדשים שכיח תקופה אחת הוא צ' - י"ז
שכ"א שהוא ג' פעמים כ"א תח"ז ויתרון השנה שכיח ד' תקופות הוא יוד פ"א ר"ד
שהוא ד' פעמים צ' י"ז שכ"א ויתרון המחזור קטן שהוא י"ט שנים הוא שעה אחת תפ"ה
חלקים כלכך היודע יתרון תקופה אחת ורוב לידע יתרון תקופה שלאחריו יתן על יתרון
התקופה שצידו צ' י"ז שכ"א וילטרפו יחד חלקים לחלקים ושעות לשעות וימים לימים
ולא ישליך הימים צ"ז ז' כעו צמולדות רק אס' יכיח לו יותר מכ"ט י"ב חש"ג ישליך הכ"ט
י"ב חש"ג שהוא חודש העיבור וכנשאר הוא היתרון מהתקופה הצאה ואס' תרלה לידע
יתרון משנה לשנה פגון מחשרי לחשרי או מניסן לגיסן תן על היתרון שצידך יוד כ"א ר"ד
ותלטרף יחד החלקים לחלקים והשעות לשעות וימים לימים ואס' יעלה לך יותר מכ"ט י"ב
חש"ג ישליך הכ"ט י"ב חש"ג שהוא חדש העיבור כנעשה מזה ומכ' שיעלה צידך שלא
יגיע לכלל כ"ט י"ב חש"ג הוא היתרון משנה הצאה ואס' תרלה לידע היתרון ממחזור למחזור
תן על יתרון שצידך א' שעה תפ"ה חלקים ותמלא היתרון ממחזור הצה :

ואם אין צידך שום יתרון החמה ותרלה לידע היתרון שיהי עכשיו לאחו שנה או לאחו
תקופה שתרלה תחשוב תחילה כל השנים והתקופות שצברו ממחזור קטן שאתה עומד בו
וקח לכל שנה יוד כ"א ר"ד ולכל תקופה צ' י"ז שכ"א ותחבר הכל ומכל תת"פ חלקים
תעשה שעה ותלרפכו עם השעות ומכל ארבע ועשרים שעות תעשה יום ותלרפכו עם הימים
ואס' יעלה לך ההשבוע יותר מכ"ט י"ב חש"ג ישליך הכ"ט י"ב חש"ג שהוא חדש העיבור
כנעשה מזה ומכ' שיעלה צידך שלא יגיע לכלל כ"ט י"ב חש"ג חקח לך למשמרת ואחר כך
תחשוב כמה מחזורים עברו מצריחת עולם עד אחרון שנתה לידע היתרון וקח לכל מחזור
שעה אחת תפ"ה חלקים ותחבר הכל החלקים לחלקים והשעות לשעות והימים לימים
ותחבר הכל עם היתרון שנשאר צידך מבשנים והתקופות ותסור מהם י"ב ימים ד' שעות
ר"ד חלקים כי כך קדמה החמה ללצוק בצריחת עולם כמו שאבאר לקמן ומה שנשאר הוא
היתרון מהשנה או מהתקופה שאתה רוצה לידע ועכשיו אס' תרלה לידע צה"ה יום וצ"ה
שעה וכמה ימים צדדשה תכיח בתקופה קח היתרון וכמולד של אחרו חדש שתרלה לידע
אס' לחשרי קח היתרון וכמולד של חשרי ואס' לטבת קח היתרון וכמולד של טבת ותלרף
החלקים והשעות של יתרון ומולד יחד ולא הימים רק מיום המולד תמנה ימי היתרון וכמנין
ימי היתרון כ"כ ימים תכיח בתקופה אחר המולד צדדשה ואל תחשוב היום ראש חודש
אלא מיום המולד והשעות תצאה לשעמים ציח שלאחריו והיינו אס' השעות מהיתרון
ומכמולד יעלו לך יותר מארבע ועשרים שעות אזי תצאה השעות ציח שלאחריו ודע שחלקי
היתרון עכ' חלקי המולד לחיכים להנות מכוונים לעולה בתקופת ניסן וחשרי שעות שלמות
וצתמוז וטבת חלי שעה שס' תק"מ חלקים הוא שעה וחלי בפני הסימן גיסן ת"ז תמו ח"מ
ז"מ חשרי ג' ט' טבת ד"מ י"מ י"מ י"מ לא תמלא כן ודאי פעית צהשבוע :

וברוב פעמים בשני כעבור חין התקופות נופלות בחדשן תקופת חשרי נופלת בתחילת חשוף תקופת טבת בתחילת שבט. תקופת ניסן בחדר שני וזה קל להבין אם היתרון של חשרי הוא יותר מהימים של חדש חשרי כך ימים תמשוך התקופה בחשוף ויכן היתרון של טבת אם הוא יותר מהימים של חדש טבת אז תמשוך התקופה בשבט. ותקופת ניסן בשנת כעבור תמנה היתרון מהמולד של חדר שני אם יהיה היתרון יותר מהימים של חדש חדר שני אז יהיה תקופת ניסן בתחילת חודש ניסן ואם יהיה פחות מזה יהיה התקופה בחדר שני חוץ בשנת ו' וי"ז במחזור קטן תמנה היתרון מהמולד של ניסן ותקופת תמוז בשנת כעבור בשנת ח' ו"ח י"ט במחזור קטן תמנה היתרון מהמולד של סיון וכמה ימים שהיה היתרון יותר מהימים של חדש סיון כך ימים יהיה תקופת תמוז בחדש ו' ודע שהיתרונות מהשרי משנת ט' במחזור קטן לריך אתה בתחילת לחדר היתרונות מהשנים ומן המחזורים בחדר וחדר כך להסיר מזה כ"ט ו"ג תשל"ג וכשאר הוא היתרון מהשרי, והטעם מזה מחמת ששנת ט' במחזור קטן הוא שנה מעוברת והיתרונות י"ט ו"ד ו"ה לא יגיע לכ"ט ו"ג תשל"ג ע"כ לא יוסר עוד כ"ט ו"ג תשל"ג וי"ט ו"ד ועתה לפי הנזכר לעיל אם חין אתה יודע שום יתרון החמה והרלב לידע היתרון שיהיה עכשיו, כגון עתה שנת ח"ך לפיק שעברו רל"ה מחזורים וי"ד שנים ממחזור רל"ז ותראה לידע היתרון של חשרי משנת ח"ך שהוא ט"ו למחזור קה היתרון מארבע עשר שנים לכל שנה וי"ד כ"ח ר"ד ותחבר הכל החלקים להשקות וכשעות להשעות ויעלה בדרך ק"ג ימים ח' שעות חל"ו חלקים ותשלך כל כ"ט ו"ג תשל"ג, וישאר מה שנה יגיע לכלל כ"ט ו"ג תשל"ג ד' ט"ז תתרי"ח ועתה קח לך היתרונות מרל"ה מחזורים לכל מחזור שנה אחר חפ"ה חלקים ותחבר הכל יעלה לך שבעה עשר ימים וי"ט שעות תקט"ו חלקים ותחבר היתרונות מהמחזורים עם היתרונות מהשנים ויעלה לך כ"ג ו"ג תפ"ו חסיר מזה ו"ג ד' ר"ד וישאר לך ט' ט"ז רפ"ב נחלף השעות והחלקים מהיתרון הזה עם השעות והחלקים מהמולד של חשרי משנת ח"ך שהוא ליל ג' וי"ד שעות זלילה תשל"ח חלקים, ויעלה לך וי"ד ימים עם ג' שעות מפני שהימים של המולד לא מלטרפין עמכם כליל, ותמנה וי"ד ימים מיום המולד, ויום המולד הוא זמנין העשרה ימים אזי יהיה תקופת חשרי בשנת ח"ך ח"ך ג' שעות זלילה ו' ט' זו :

הטעם חסרת ו"ג כי ר"ד הוא צ"ן לר"ח וצ"ן לר' יהושע, לר"ח דהמר בחשרי נצרה העולם ופירושו בחדר בחשרי נצרה חדר בראשון שנצרה ציוס ו' אצל תחלת הצריחה היתה מיום ח' שלפניו שהוא כ"ה זלילה וחלו החמשה ימים אגוד חושבין לשנה שלומה דמקלת השנה ככלולה וכללו נצרה העולם בתחילת אותה השנה, שהוא יחוי להיות מולדו ז' כי ר"ד כמו שכתבנו לעיל, וציוס ד' ג' שעות על היום נתלו המחזורים כשהזריח החמה היטב שהוא עלומה של זריחה כי כל יצורי צרעית זמלוחן נצראו וכיוצא בזה שעות על היום ולא עמדה החמה וכלצנה שניהם זמלוחן אחד ולא נראה אורה עד שצא חדר בראשון וקדשה בתחילת שעה השיעיה של יום ו' ואכן נולדה שש שעות קודם לכן כי שש שעות מוכסו ס"הרר כמו שכתבנו לעיל ח"כ כשהחשוב לאחורך שש שעות תמלא שהיה המולד צסוף שעה שניה על היום דהיינו ו' וי"ד רל"ו וי"ד שעות על יום ו' חסוב מיום ד' ג' שעות על היום דהיינו ד' ט"ז עד ו' וי"ד יהיה יום אחד וכ"ג שעות ואל"כ קדמה החמה באותו הפעם לפני המולד יום אחד וכ"ג שעות ואותו ה' ימים שנצרה העולם קודם חשרי הרי חשבים שנה והיא השנה של חכו, וע"כ לא היה יתרון לשנת החמה על כלצנה שהרי לא שמשו וחלו חושבין לכל שנה ושנה יתרון החמה וי"ד כ"ח ר"ד חפילו לאותה שנה של חכו שהרי חלו מעמידין כל חשבוניו על ז' כי ר"ד כדלעיל לכן לרובין חלו להסיר אותן וי"ד כ"ח ר"ד של שנה חכו ואותן ח' יום וכ"ג שעות שקדמה החמה ללצנה צ"ן הכל ו"ג כ"ח

ר"ד

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן שני

ר"ד: ולר' יבוסע דאמר צניסן נצרה בעולם וכבר שנתלו הנאורות בתחילת ליל ד' ושמשו יחד ט' שעות ותרמ"ב חלקים, ואחר כך חלם שבעת ימים כמו שכתבתי לעיל, ואחר כך חזרה וגולדה וא"כ בעת מולדתה קדמה החמה ללצנב ז' ימים ט' שעות תרמ"ב חלקים וגם לפי דבריו של ר' יבוסע לא היתה תכו כי אם חלי שנה ואותה חלי שנה ג"כ לא היב יתרון לשנת החמה על הלצנב שכרי לא שמשו ואם כן כשאלו חושבים יתרון התקופה מצריחה עולם וגו' תנין לכל שנה יו"ד כ"א ר"ד אפילו לאותו חלי שנה של תכו לכך לריבין אנו לכסיר מאותן יו"ד כ"א ר"ד היתרון של חלי שנה של תכו שהוא כי יו"ד תרמ"ב. ואותן הז' ט' תרמ"ב שקדמה החמה ללצנב שהוא צין ככל י"ב כי ר"ה, נמלא מוכח שפיר צין לר"א וצין לר"י שלריך לכסיר י"ב ק' ר"ד מן החשבון היתרונות מצריחה בעולם:

ועתה אכתוב לך כלום של היתרונות החמה מהדש לחדש עד שחגיע לתקופה שיתרונה צ' י"ז שכ"א, ומתקופה לתקופה עד שחגיע למחזור קטן וממחזור למחזור עד עשרה מחזורים ומעשרה מחזורים עד מאה מחזורים וממאה מחזורים עד שי' מחזורים, ואז בקל תוכל לחשוב היתרון מצריחה עולם אפי' אין צורך שום יתרון תוכל לידע היתרון שתראה עד סוף כל ימי עולם, ומן היתרון תוכל לידע כמה ימים תהיה התקופה בחדש כי לעולם כמנין ימי היתרון כך מנין ימים תהיה התקופה אחר המולד, בחדש והשעות יבא לפעמים ציוס שלאחריו כג"ל, ובכל שני בעיבורים אליג לך היתרון אחר שכוסר כ"ג י"ב תשל"ג פון מבשנת ה' למחזור שאין ציתרון כ"ט י"ב תשל"ג רק כ"ח ימים מ"ו חלקים ובענת ט' למחזור יוסר: ועתה אם תראה לידע יתרון מתוך לוח זה תחבר היתרונות מכמחזורים ומהשנים ומתקופות שצברו עד אותה תקופה שתראה לידע, ומכחשבון שיעלך צידך תסיר י"ב כ' ר"ד ומכ שגשאר הוא היתרון אשר עתה ראה לידע: וצפני בעיבור תחשוב כמו שכתבתי לעיל: וגם תקופת תשרי משנת ט' במחזור כג"ל:

לוח היתרונות מתקופות

למחזורים		לשנים		לחדשים	
תפ"כ	א "	א	יוד בא ר"ד	א	בא תתכ"ז
תתק"ע	ב "	ב	בא יח ת"ח	ב	א יט תקע"ד
שע"כ	ד "	ד	ג ז תתל"ט	ג	עבור
תת"ס	ה "	ה	יד "	ד	ז
רס"ב	ז "	ז	כד בא רכ"ז	ה	התקופת
תש"ג	ח "	ח	ו כ תשי"ח	ו	א ז שכ"א
קנ"ב	י "	י	יז יב תתקכ"ב	ז	ב י תרמ"ב
תר"מ	יא "	יא	כח "	ח	ג תתקס"ג
מ"ב	יג "	יג	ט ה תקל"ז	ט	ד י בא ר"ד
תק"ל	יד "	יד	כ ה תשמ"א	י	משל
תתרי"ס	טז	טז	א יד קנ"ב	יא	ך מחזורים יב א תת"פ
תק"י	יז	יז	ב יח שג"ו	יב	צ ב י ת"ן
תתרי"ח	יט	יט	ג ה תק"ס	יג	ד ז " רל"ב
ת"ל	כ	כ	ד טז תתרי"א	יד	יד שלים ד טז תתרי"א
תתרי"ד	כב	כב	ה יז קפ"ב	טו	ס"ב כז יב תפ"ו
ת"ע	כג	כג	ו יח שע"ט	טז	תסיר מזה יב ד ר"ד
תת"ר	כד	כד	ז יט תת"ע	יז	ישאר ט טז רפ"ב
ת"ן	כה	כה	ח טז תתרי"ד	יח	כמולד מתשרי ג י תשל"ח
תתק"ע	כו	כו	ט א תפ"ב	יט	ס"ב יוד ימים ג' שעות
תת"פ	כז	כז			תק"ו תשרי ג' שע' צליל ו' ט' צו
תש"פ	כח	כח			
תת"ס	כט	כט			

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שני

ל"ט

השאלה היא שמתחילין לומר וכן טל ומטרי, אם השנה כסדרה או חסרה או לעולם הוא
 זכסליו כמנין כימים שתקופת תשרי בתשרי, ואם השנה שלימה אז השאלה יום
 אחד פחות במדש כסליו ממה שתקופת בתשרי, וסיומן על יום השאלה וא"ד יעלה מן
 הארץ, פירוש אם התקופת י"י ציוס א' אז השאלה ציוס ד'. ואם התקופת ציוס ז' אז
 השאלה י"י. שיכיר לעולם ד' ימים צין התקופת לשאלה :

השאלה נמשכת אחר תקופת תשרי, כי אנו נוהגים כצני צבל שמתחילין לומר טל ומטר
 ששים יום אחר תקופת תשרי ואינו מעת לעת אלא ששים יום עם יום התקופת
 ועם יום השאלה לפיכך אם השנה כסדרה או חסרה כלים בששים יום זכסליו כמנין
 שתקופת תשרי בתשרי ואם השנה שלימה שניתוסף יום אחד במדש חשוון אז בששים יום
 כלים יום אחד קודם לכן :

לוח א'

לוח ב'

מנין כשנים	תשרי	טבת	ניסן	תמוז	מנין כשנים	תשרי	טבת	ניסן	תמוז
א	לגט	יגדמ	חלד	לדזמ	ו	ד	ו	ט	יב
ב	ידג	ידומ	חלב	יבאמ	ז	טו	ז	כ	כג
ג	יבט	לודמ	חיו	יוזמ	ח	כו	ח	א	ד
ד	לזג	לזומ	חיו	לאאמ	ט	ו	ט	יב	טו
ה	לאט	יארמ	חלז	לבזמ	י	יח	י	כג	כו
ו	יבג	יבומ	חלב	יבאמ	יא	כט	יא	ד	ז
ז	יגט	לדדמ	חיד	ידזמ	יב	י	יב	טו	יח
ח	לכג	לכומ	חוכ	לואמ	יג	כא	יג	כו	כט
ט	לוט	יודמ	חלז	לוזמ	יד	ב	יד	ז	י"ד
י	יזג	יזומ	חלא	יבאמ	יט	יג	יט	יח	כא
יא	יחט	לבדמ	חוי	יבזמ	יכ	כד	יכ	כו	כז
יב	לגג	לגומ	חוי	לדאמ	יכ	ה	יכ	ז	יג
יג	לדט	ידדמ	חלה	לבזמ	יז	טז	יז	כא	כד
יד	יכג	יכומ	חלו	יואמ	יח	כז	יח	ב	ה
טו	יוט	לזדמ	חיו	יוזמ	יט	ח	יט	ג	טז
טז	לאג	לאומ	חוא	לבאמ	כ	יט	כ	יג	כז
יז	לבט	יבדמ	חלב	לבזמ	כ	ל	כ	כ	ח
יח	יגג	יגומ	חלד	ידאמ	כ	יח	כ	טו	יח
יט	ידט	לכדמ	חוי	יבזמ	כ	כז	כ	כו	יט
כ	לוג	לוימ	חיו	לואמ	כ	כז	כ	ל	כ
כא	לזט	יזדמ	חלא	לבזמ	כ	כז	כ	כ	כא
כב	יחג	יחומ	חלז	יבאמ	כ	כז	כ	כ	כב
כג	יבט	לבדמ	חוי	יבזמ	כ	כז	כ	כ	כג
כד	לדג	לדומ	חיד	לבאמ	כ	כז	כ	כ	כד
כה	לכט	יכדמ	חלו	לוזמ	כ	כז	כ	כ	כה
כו	יזג	יוומ	חלז	יבאמ	כ	כז	כ	כ	כו
כז	יזט	לבדמ	חוא	יבאמ	כ	כז	כ	כ	כז
כח	לבג	לכומ	חוי	לבאמ	כ	כז	כ	כ	כח

מלוח הראשון אשר הוא על כ"ח שנים שהוא
 מחזור גדול לחמה, תוכל לידע לעולם
 באיזה יום בשבוע ובאיזה שעה יכיר כל תקופת.
 כי בכל כ"ח שנים חוזרת תקופת ניסן לתחילת
 ליל ד' כמו שהיתה בשעה ראשונה של צריחת
 עולם וכן כל תקופת ותקופת חוזרת כליל
 לעולם מכ"ח שנים לכ"ח שנים ליום אחד ולרגע
 אחד, ולכך נקרא כל כ"ח שנים מחזור גדול
 לחמה

לחמכ לפי שחזרת החמה לתחילת תקופתה כמו שנזכר לעיל. לפי זה נשנה ראשונה של מחזור גדול לעולם תהיה תקופת תשרי ליל ג' ט' שעות כליל ביינו (זייגער 3) אחר חלות לילה. ותקופת טבת יום ג' ד' שעות ומחלכ ביינו (זייגער באלב עלעף) קודם חלות היום, ותקופת ניסן תחילת ליל ד' ביינו- (זייגער זעקס אחר חלי היום, ותקופת תמוז ליל ליל ד' ז' שעות ומחלכ ביינו (זייגער באלב לווייח) אחר חלות לילה. נשנה צ' של מחזור גדול תהיה תקופת תשרי יום ד' ג' שעות ביינו (זייגער ניין) קודם חלות היום, ותקופת טבת יום ד' יו"ד ומחלכ ביינו (זייגער באלב פינף) אחר חלות היום, ותקופת ניסן חלי ליל ה' תקופת תמוז יום ה' א' שעה ומחלכ ביינו (זייגער באלב אכט) צדוקה, וכן כולם: וכן יום השאלה כפי הנרשם תחת שאלה בכל שנה של מחזור גדול, וחזרות חלילה עד כי יבא שילכ:

ובלוח שני מורכ כמה ימים בחודש תהיה תקופה בכל שנה של מחזור קטן, נשנה ראשונה של מחזור קטן תהיה תקופת תשרי ד' ימים בחודש, ותקופת טבת ו' ימים בחודש ותקופת ניסן ט' ימים בחודש, ותקופת תמוז י"ג ימים בחודש וכן כולם, ולפעמים אין לוח זה מכוון א' יום או צ' ימים או ג' ימים, ואין לחוש לזה, וכוא נשכיל שנת כלבנה אם היא חסירה כרי שני"ג ימים ואם צסידרה שני"ד ימים ואם שלימה שני"ה ימים, ולא יוכלו לכוון במספרי, כי הוא תולה בקציעת השנים אם היא שלימה או חסירה או כסדרה, ואין בקציעות שוין בשני המחזור זה בשני המחזור זה וסמכו על מה שלא תוכל לטעות כשתדע מכלום כראשון את יום התקופה מימי השבוע והשעות בו ביום ואז תוכל להוסיף יום אחר או צ' או ג' ימים למנין ימי החודש אשר כתוב בלוח בשני שיגיע ליום התקופה ביותר סמוך, אבל לוח הראשון הוא סימן חזק שלעולם לא ישתנה, למשל שנת תר"ך הוא שנת ד' למחזור גדול ותראה בלוח הראשון שתקופת תשרי יכה ליל ו' ג' שעות כלילה, ושנת תר"ך היא שנת ט"ז למחזור קטן, ותראה בלוח צ' שתקופת תשרי יכה ט' ימים בחודש, אז תראה בלוח בקציעות שיום ו' היא ט' בחודש, מזה תדע שאתה לריך להוסיף יום אחד על מנין ימי החודש מלוח בשני ובתקופה נופלת בחשעה בחודש, ואחר שתדע כמה ימים בחודש נופלת תקופת תשרי, אז תדע כי באותו מספר בעלמו בחודש כסליו מתחלת השאלה, אך מתמת שחשוון פעמים מלא, ופעמים חסר, לכך אין החשבון מכוון תמיד שלפעמים השאלה יום אחד פחות בחודש כסליו ממה שתקופת תשרי בחש"כ תראה בלוח א' באיזה יום מימי השבוע יכה השאלה:

וברוב פעמים בשני הציבור אין התקופה נופלת בחודשן כמו שכתתי לעיל, ע"כ בתקופת תשרי ובתקופת טבת אם יכה המספר מתוך לוח צ' עם הלידוף א' או צ' או ג' ימים ליום התקופה כנזכר לעיל יותר מימי החודש אז תדע שתקופת תשרי תמשוך בכך ימים בתחילת השוון ותקופת טבת יכה בתחילת שבט ותקופת ניסן בשנת ח' י"א י"ט במחזור קטן אם יכה המספר פחות מכ"ט יום אז תדע שתקופת ניסן יכה באדר שני ואם יכה יותר מכ"ט יום אז בכך ימים תהיה תקופת ניסן בתחלת ניסן ותקופת תמוז בשנת ח' י"ט במחזור קטן אם יכה המספר שלשים יום או פחות מזה יכה התקופה בסיון ואם יכה יותר משלשים יום יכה בתקופה בתחילת תמוז:

כתב ברמז"ס ז"ל נראה לי הדברים שעל תקופת רב אדא בר אבהו היו סומכין לענין עיבור השנה צעת שצ"ד בגדול היו מלויין שהיו מעצרין מפני הזמן או מפני כלורך לפי שחשבון תקופה זו הוא יותר חמת מהשבון שמואל וכוא קרוב מדברים שנתבארו בחלטגניות יותר מהשבון שמואל ע"כ, וכן פסק הראב"ע, וכרז ר' אבדורכס ציאר דבריו כי לפי חשבון תקופת שמואל ישאר בכל מחזור קטן שעה אחת חפ"ה חלקים שאין להם ישוץ בכל לדדי החיפוש כאשר מצוהר לעיל בענין היתרונות. אבל לפי תקופת דרז אדא

שער פירוש על ברייתא דשמואל הקטן שני מ

שנת החמך היא שס"ב יום ב' שעות תתקל"ז חלקים מ"ח רגעים וברגע הוא אחד משש ושצעים צחלק, ולפי השבון זה תכיב ביתרון שנת החמך על שנת כלצנכ יו"ד ימים כ"א שעות קכ"א חלקים מ"ח רגעים, וא"כ לא תמלא יתרון כלל למחזור קטן של י"ט שנה אלא צכל מחזור מכס ישלמו שנות החמך עם שנות כלצנכ הפשוטות והמטוערות, תקופת ניסן לפי השבון זה היתה צשנה ראשונה של ילירכ קודם מולד ניסן צתשע שעות תרמ"צ חלקים, וכן הוא לעולם צכל שנה ראשונה של כל מחזור קודם מולד ניסן צט"י שעות תרמ"צ חלקים כשחדע תקופת ניסן של שנה ראשונה מן המחזור תחשוב ממנה ל"א יום ושצע שעות ותקיי"ט חלקים ול"א רגעים שהוא תקופת אחת ואז מתחיל התקופה שאחריכ וכן כל תקופה ותקופה עד סוף מחזור קטן:

השער השלישי

השער השלישי הקציעות משנת תקמ"ט שהוא מחזור רצ"ג עד סוף בעולם, ומחמת שראיתי לקלת מעצרין שסצורים לומר שיש י"ג מחזורים שקציעותיכם חוזרים חלילה ולמען כי אל תסמוך ואל תשען עליכם חלילה לך מעשות כדבר הזה שיגרמו ח"ו לצטל לוס הקדוש והנורה ולאכול חמץ צפסת ולחלל את המועדות ולכן אתה כמעיון שמע צקולי איעלך ויכי חלקים עמך כשמר וכזכר פן תשכח כדצרים חלכ הדצרים צכויותן יכו מכ שאני כוחצ לפי שהוא עשוי עפ"י דקדוק כהשבון כדק היטב וכל הפורש ממנו כפורש מן החיים : וכבר כזכיר כפרי חדש על זה :

לוח הקביעות

מחזור רצ"ג		מחזור רצ"ד		מחזור רצ"ה		מחזור רצ"ו	
פ	תרו	פ	תקפז	פ	תקסח	פ	תקמט
פ	תרו	פ	תקפח	פ	תקסט	פ	תקן
מ	תרח	מ	תקפט	מ	תקע	מ	תקנא
פ	תרט	פ	תקל	פ	תקעא	פ	תקנב
פ	תרי	פ	תקלא	פ	תקעב	פ	תקנג
מ	תריא	מ	תקלב	מ	תקעג	מ	תקנד
פ	תריב	פ	תקלג	פ	תקעד	פ	תקנכ
מ	תריג	מ	תקלד	מ	תקעה	מ	תקנו
פ	תריד	פ	תקלה	פ	תקעו	פ	תקנז
פ	תרטו	פ	תקלו	פ	תקעז	פ	תקנח
מ	תרטז	מ	תקלז	מ	תקעח	מ	תקנט
פ	תריז	פ	תקלח	פ	תקעט	פ	תקס
פ	תריח	פ	תקלט	פ	תקפ	פ	תקסא
מ	תריט	מ	תרכ	מ	תקפא	מ	תקסב
פ	תרך	פ	תרכא	פ	תקפב	פ	תקסג
פ	תרכא	פ	תרכב	פ	תקפג	פ	תקסד
מ	תרכב	מ	תרכג	מ	תקפד	מ	תקסה
פ	תרכג	פ	תרכד	פ	תקפה	פ	תקסו
מ	תרכד	מ	תרכה	מ	תקפו	מ	תקסז

שער

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שלישי

מחזור רצו		מחזור רצה		מחזור רצט		מחזור ש	
פ	תרככ	פ	תרמד	פ	תרכג	פ	תרפג
פ	תרכו	פ	תרמכ	פ	תרכד	פ	תרפג
מ	תרכז	מ	תרמו	מ	תרכה	מ	תרפד
פ	תרכח	פ	תרמז	פ	תרכו	פ	תרפכ
פ	תרכט	פ	תרמח	פ	תרכז	פ	תרפו
מ	תרל	מ	תרמט	מ	תרכח	מ	תרפז
פ	תרלח	פ	תרנ	פ	תרכט	פ	תרפח
מ	תרלז	מ	תרנח	מ	תרע	מ	תרפט
פ	תרלג	פ	תרנכ	פ	תרעח	פ	תרל
פ	תרלד	פ	תרנג	פ	תרעג	פ	תרלח
מ	תרלכ	מ	תרנד	מ	תרעג	מ	תרלז
פ	תרלו	פ	תרנכ	פ	תרעד	פ	תרלג
פ	תרלז	פ	תרנו	פ	תרעכ	פ	תרלד
מ	תרלח	מ	תרנז	מ	תרעו	מ	תרלכ
פ	תרלט	פ	תרנח	פ	תרעז	פ	תרלו
פ	תרמ	פ	תרנכ	פ	תרעח	פ	תרלז
מ	תרמח	מ	תרס	מ	תרעט	מ	תרלח
פ	תרמז	פ	תרסח	פ	תרפ	פ	תרלט
מ	תרמג	מ	תרסז	מ	תרפח	מ	תש

מחזור שא		מחזור שב		מחזור שג		מחזור שד	
פ	תשא	פ	תשך	פ	תשלט	פ	תשנח
פ	תשא	פ	תשכח	פ	תשמ	פ	תשנט
מ	תשא	מ	תשכז	מ	תשמח	מ	תשס
פ	תשד	פ	תשכג	פ	תשמז	פ	תשסח
פ	תשכ	פ	תשכד	פ	תשמג	פ	תשסז
מ	תשו	מ	תשכח	מ	תשמד	מ	תשסג
פ	תשו	פ	תשכו	פ	תשמכ	פ	תשסד
מ	תשא	מ	תשכז	מ	תשמח	מ	תשסכ
פ	תשט	פ	תשכח	פ	תשמז	פ	תשסז
פ	תשי	פ	תשכט	פ	תשמח	פ	תשסז
מ	תשיח	מ	תשל	מ	תשמט	מ	תשסח
פ	תשיז	פ	תשלח	פ	תשנ	פ	תשסט
פ	תשיג	פ	תשלז	פ	תשנח	פ	תשע
מ	תשיד	מ	תשלג	מ	תשנז	מ	תשעח
פ	תשטו	פ	תשלד	פ	תשנג	פ	תשעז
פ	תשטז	פ	תשלה	פ	תשנד	פ	תשעג
מ	תשיז	מ	תשלו	מ	תשנכ	מ	תשעד
פ	תשיח	פ	תשלו	פ	תשנכ	פ	תשעכ
מ	תשיט	מ	תשלח	מ	תשנז	מ	תשעו

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שלישי

מא

מחזור שז		מחזור שו		מחזור שח	
פ תתנו	זשג	פ תשלו	הכז	פ תשעז	בחג
פ תתנו	הכז	פ תשלו	בחג	פ תשעח	הכז
מ תתיו	בחה	מ תשלח	השג	מ תשעט	בשז
פ תתיו	זשג	פ תשלט	הכז	פ תשפ	בשה
פ תתיו	הכז	פ תת	בשה	פ תשפא	זחא
מ תתך	בחה	מ תתא	זחג	מ תשפב	נכו
פ תתכא	זשג	פ תתב	דהכז	פ תשפג	בשה
מ תתכב	השג	מ תתג	בשז	מ תשפד	זחג
פ תתכג	הכז	פ תתד	בחג	פ תשפכ	השא
פ תתכד	בחג	פ תתה	השא	פ תשפו	נכה
מ תתכז	השג	מ תתו	נכו	מ תשפז	זשה
פ תתכו	הכז	פ תתז	בשה	פ תשפח	זשג
פ תתכז	בשה	פ תתח	זחא	פ תשפט	הכז
מ תתכח	זחג	מ תתט	נכו	מ תשל	בחה
פ תתכט	הכז	פ תתי	בשה	פ תשלא	זשג
פ תתל	בשה	פ תתיא	זשג	פ תשלב	הכז
מ תתלא	זחג	מ תתיב	החא	מ תשלג	בחה
פ תתלב	השא	פ תתיג	נכה	פ תשלד	זשג
מ תתלב	נכו	מ תתיד	זשה	מ תשלכ	השג

מחזור שי		מחזור שיא		מחזור שט	
פ תתעב	זשג	פ תתלא	נכה	פ תתנג	הכז
פ תתעג	הכז	פ תתלב	זשג	פ תתנד	בשח
מ תתעד	בשז	מ תתלג	השג	מ תתנכ	זחג
פ תתעה	בחג	פ תתלד	הכז	פ תתנו	הכז
פ תתעו	הכז	פ תתלכ	בחג	פ תתנז	בשה
מ תתעז	בשז	מ תתלו	השג	מ תתנה	זשה
פ תתעה	בשה	פ תתלז	הכז	פ תתנט	זחא
מ תתעט	זחג	מ תתלח	בחה	מ תתס	נכו
פ תתפ	הכז	פ תתלח	זשג	פ תתסא	בשה
פ תתפא	בשה	פ תתלט	זשג	פ תתסב	זשג
מ תתפב	זחג	פ תתק	הכז	מ תתסג	החא
פ תתפג	השא	מ תתקא	בשז	פ תתסד	נכה
פ תתפד	נכה	פ תתקב	בחג	פ תתסה	זשג
מ תתפכ	זשה	פ תתקג	השא	מ תתסז	השג
פ תתפו	זשג	מ תתקד	נכו	פ תתסח	הכז
פ תתפז	הכז	פ תתקכ	בשה	פ תתסס	בחג
מ תתפח	בחה	פ תתקו	זחא	מ תתכט	השג
פ תתפט	זשג	מ תתקז	נכו	מ תתע	הכז
מ תתפל	החא	פ תתקה	בשה	מ תתעא	בחה

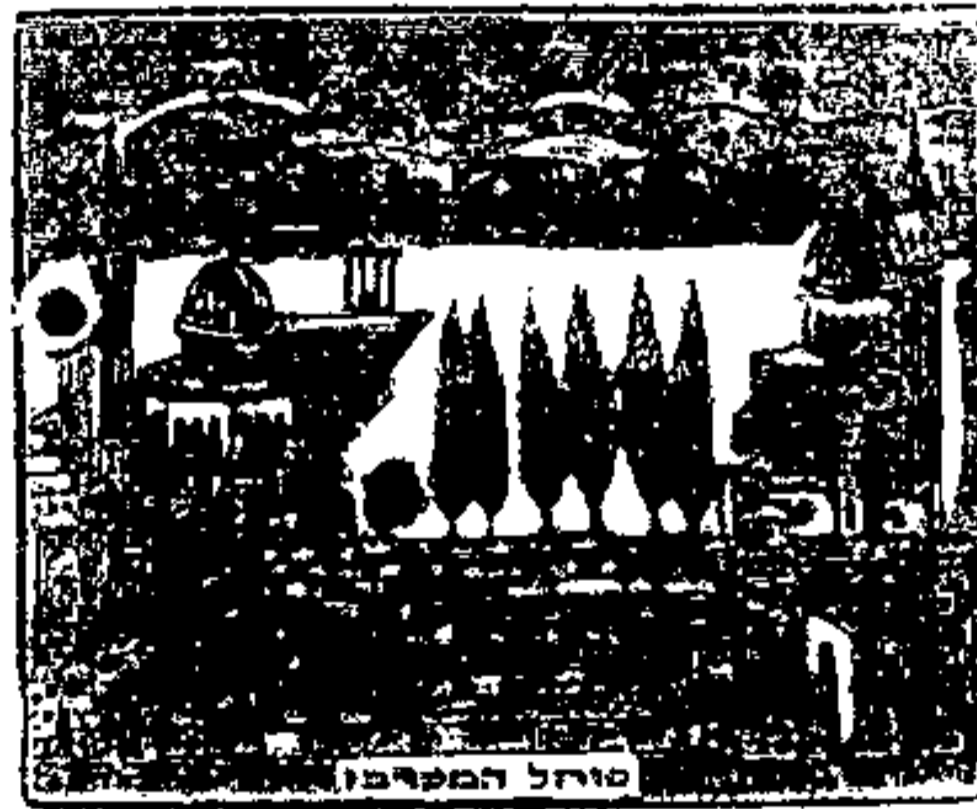
שער

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שלישי

מחזור ש"ג	מחזור ש"ד	מחזור ש"ה	מחזור ש"ו
פ תתקכט בחג	פ תתקמח הכז	פ תתקפז זשג	פ תתקסז זשג
פ תתקל השא	פ תתקמט בשה	פ תתקפז זשג	פ תתקסח הכז
מ תתקלח גכו	מ תתקנ זרחג	מ תתקפח החא	מ תתקסט בחה
פ תתקלז בשה	פ תתקנח הכז	פ תתקפט גכה	פ תתקע זשג
פ תתקלג זחא	פ תתקנז בשה	פ תתקל זשג	פ תתקעח הכז
מ תתקלד גכו	מ תתקנג זחג	מ תתקלא השג	מ תתקעז בשז
פ תתקלכ בשה	פ תתקנד הכז	פ תתקלז זשג	פ תתקעג בחג
מ תתקלו זשה	מ תתקנכ בשז	פ תתקלז זשג	מ תתקעד השג
פ תתקלז זחא	פ תתקנו בשה	פ תתקלד זשג	פ תתקעה הכז
פ תתקלח גכה	פ תתקנז זחא	פ תתקלח הכז	פ תתקעו בשח
מ תתקלט זשה	מ תתקנח גכו	מ תתקלז זשג	מ תתקעז זחג
פ תתקמ זשג	פ תתקנט בשה	פ תתקלז זשג	פ תתקעח הכז
פ תתקמח הכז	פ תתקס זשג	פ תתקלח הכז	פ תתקעט בשח
מ תתקמז בחה	מ תתקסח החא	מ תתקלט בשג	מ תתקפ זחג
פ תתקמג זשג	פ תתקסז גכה	פ תתקלז זשג	פ תתקפח השא
פ תתקמד הכז	פ תתקסג זשג	פ תתקלז זשג	פ תתקפז גכה
מ תתקמכ בשז	מ תתקסד השג	פ תתקמ זשג	מ תתקפג זשה
פ תתקמו בחג	פ תתקסה הכז	פ תתקמז זשג	פ תתקפד זחא
מ תתקמז השג	מ תתקסו בחה	פ תתקמז זשג	מ תתקפכ גכו

אשרי כמחכ
ויגיע, צריך
רחמנא דסייען עד
כאן, אכ"ר.

הערה קטנה

ומתשעה גלגלים שהם ז' גלגלים לז' כוכבי לכת וגלגל השמיני שהוא גלגל המזלות והתשיעי שהוא גלגל היומי שתנועתו היפך תנועתם, גם דברים זולתו אריכת היום וקולר כליל וכיפך :

שבועה כוכבי לכת ואלו כן : שבתאי לזק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה, סימן (ש"מ חנכ"ל) זה סדרם וסימנם מלמעלה למטה. אך אנו נבא אל ציורם בכערה קטנה ומועטת על פי הסדר מלמעלה למטה ונתחיל בכוכב לבנה בקרוצ וסמוך אליו יותר מכל שאר כוכבי לכת :

הכוכב הראשון משצפה כוכבי לכת בקרוצ אליו נקרא לבנה מפני שעינו לזן כמו שכתב בר"ק בשורש לזן גם נקרא ירח יש אומרים שנקרא כן על שם הזמן הסודש כי שם העלם של זמן החדש נקרא ירח עד שלש ירחים ירח ימים ורבים כן. מפני שכלבנה תתחדש בכל חדש נקרא על שם זמן החדש ירח ויש אומרים כיפוכו שם העלם של כלבנה נקרא ירח ולפי זה הזמן החדש נקרא ירח על שם הירח שיתחדש בכל חודש סיבוב כוכב זה בגלגלו סיבוב שלם כ"ז יום ושמונה שעות בקרוצ ויתחדש אחר כ"ט יום י"ב שעות תשל"ג חלקים כמו שיתבאר בשער הראשון :

הכוכב השני נקרא כוכב סתם וכבר מלינו שנקרא המין בשם הסוג כמו אדם אשר יקרא זו כל איש כאנושי מ"מ מלינו אנשים פרטים אשר יקראו בשם אדם, וכן מלינו ערים רבים שנקראו בשם המדינה, כן נקרא כוכב זה כוכב סתם, וסיבוב כוכב זה בגלגלו סיבוב שלם בש"ה ימים ורציע בקרוצ כמו בשמש :

הכוכב השלישי נקרא נוגה על שם הזוכר לפי שהוא מזכיר ונוגה יותר מכל כוכבי השמים חוץ משמש וירח ובספר ישעי' סימן י"ד נאמר איך נפלת משמים כלל זן שחר ופירשו זו כל המפרשים שהוא כוכב בצוקר והוא כוכב נוגה. וזה הכוכב נוגה לפעמים ילך לפני השמש ויעלה לנו על אופק המזרחי ויראה קודם עלות השחר ויקרא אז כוכב השחר, ולפעמים ילך זה הכוכב אחר השמש ויראה תיקף אחרי שקיעת החמה ממעל לאופק המערב. ואז יקרא כוכב הנשף או כוכב הערב וזולת אלו שני הזמנים לא יראה כוכב זה לעולם (ואינם שני כוכבים כסדרת הכמון) ולפעמים לא ישאר זה הכוכב אחר שקיעת החמה ממעל לאופק רק זמן מועט ולפעמים ישאר לו ממעל לו כמו שעה או ז' שעות פעם לכוסוף פעם לגרוע וכמו כן דינו בצוקר בעליותו על אופק המזרחי שלפעמים לא יקדים קודם עליית השמש רק זמן מועט ולפעמים יקדים שעה או ז' שעות. גם לפעמים ימלאו קרוצ אל השמש ולפעמים רחוק ממנו כמו צערב וצוקר ולפעמים לא יראה כוכב זה כלל ולא בצוקר. לא צערב בכמה ימים. כוכב זה סבבו בגלגלו כמו בש"ה יום ורציע בקרוצ כמו בשמש :

הכוכב הרביעי הוא השמש וגם נקרא חמה שממנה יתהווה החמימות כמו שכתב בר"ק בשורש חמה גם נקרא זה הכוכב חרם האומר לחרם ולא יזרח. איוב סימן ט' צטרם יבא בהרסה שופטים י"ד. ואפשר שנקראה כך לפי שאדומה כחרם צעת שחרת וצעת שערב, וראוי לזה שלא מלאנו שקראה צזה בשם אלה צשני עתים אילו שנאמר האומר לחרם ולא יזרח, צטרם יבוא החרסה, וזמן סיבוב כוכב זה בגלגלו לפי דעת רבותינו ז"ל על פי השבון רב אדא בר אבהו הוא אצב בש"ה יום כי שעות תתק"ז חלקים ותתק"ף בשעה ומ"ח רגעים שהם ע"ו בחלק. ולפי דעת השבונים התוכניים האחרונים כס ש"ה יום כי שעות נ"ה דקין מששים בשעה. והוא זמן מדת השנה :

הכוכב הששי נקרא לזק. כוכב זה סיבובו בששים עשרה שנה :

כוכב

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

הכובב השביעי נקרא שנתאי וגומר כוכב זה את סביבו בגלגלו כל שלושים שנה הכל
במשבון הקרוב, וכו' סדר של שבעה כוכבי לכת מלמטה למעלה :

למעלה מאלו שבעה גלגלים הנזכרים יש גלגל השמיני אשר הוא יקרא גלגל הכוכבים
או גלגל המזלות שבו נתונים כל שאר כוכבי השמים למקטנם ועד גדולם אחד
מכן לא נעדר. ומפני שהכוכבים אשר בזה הגלגל מרחקם מכדור הארץ לעולם על שיעור
אחד וגם הכוכבים בעלמם מרחקם זה מזה לעולם על שיעור ומדה אחת על כן אמרו
שכולם הם בגלגל אחד. מפני זה נקרא זה הגלגל בכלל גלגלי הכוכבים. גם יקרא גלגל
המזלות מפני שהכמי הכונה נתנו לעגול המזלות רוחב י"ב מעלות מש"ם מעלות הגלגל
והכמייס האחרונים אשר דקדקו בערכם יותר הוסיפו על שיעור הראשון עד שנתנו לו
רוחב ששה עשר מעלות, אשר להקיף העגול הרוחב הזה קראוהו (חזרת המזלות) ודע
שהכמי כוכבים ומזלות חלקו כל אורך סבוב הגורות המזלות ל"ב חלקים גדולים כל חלק
מחזיק אורכו שלשים מעלות באופן שיעלו מספרי מעלות של כל הי"ב ש"ם מעלות וקראו
לחלקים הגדולים הנזכרות מזלות ולכל מזל ומזל קראו שם על פי הלוח הנרשמת ונראית
שם במקומם מהכוכבים העומדים בחלק ההוא כי יש כוכבים העומדים בצורת טלה וכ"כ
בשאר לוחות. ואלה שמותם (טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזניים עקרב קשת
גדי דלי דגים) ויש לך לדעת שאלו הלוחות הנזכרים הם לוחות הסכמיות לא שהם הלוחות
בעלמם רק כאשר עלה על לב הקדמונים לקרוא שם לכל מזל ומזל הסכימו בחלק הראוי
כדי להסבירו ולהצינו להתלמידים. ומה שבחרו הקדמונים ללייר כל הי"ב כג"ל דוקא בלוחות
הנזכרים ולא לזולתם צלי ספק אין זה צלתי טעם :

ודע שהקדמונים הסכימו בסדרה וטוב ודעת לשום מזל טלה לראש המזלות העפ"י שמלך
כדורית הגלגל לא ישוער בו התחלה וסוף מ"מ המושכל הראשון יחייב שכאשר היו
רואים הכמייס לעמוד ולדקדק על מכלך גלגל המזלות הולרכו לבחור להם ממנו נקודה
ידוע להסכים עליו לשומו לראש להתחיל ממנו החשבון ולזה היה כל חלקי עגול המזלות
שוים. אך אם נחקור מלינו זולת הנחה בהסכמיות. שיש בטבע וראוי לשום לראש ולהתחלה
אחד מארבע נקודות שבגלל זהם ראש טלה ומאזניים אשר בהגיע השמש שם, יכיה היום והלילה
שוים בכל האקלימוס. גם אז בזה הזמן הממולע בין קור ובין חום ושתי הנקודות האחרות
הם צראש סרטן וגדי אשר בהכנסת השמש לראש סרטן יתארך לנו היום בתכליתו
ויחגבר לנו החום ובהכנסת השמש לראש מזל גדי יתקצר לנו היום בתכליתו ויגזור לנו
הקור, כרי לך באזור המזלות ארבע נקודות אשר להם משפט הכוכב יותר משאר חלקי
עגול המזלות, אמנם מאחר שמלינו שבהכנסת השמש במזל טלה ומאזניים הוא זמן הממולע
בין ימים ארוחים וקלרים. גם לרוב יושבי חלד לנו יושבי לשון הוא ממולע בין הקור ובין
החום כנה לעולם משונה הממולע בין שני הקלות. וכנה לענין זה טלה ומאזניים שוים.
מ"מ חכמי התוכונה צהרו צראש מזל טלה יען כאשר תכניס בו השמש עת הזמיר הגיע האויר
ימוזג בין קר ולח צריח מאד, בו יקומו ויחיו צעלי חיים ולמחים באופן שמיום ההוא והלילה
יעדיף האור על החושך. והחום על הקור. הדם מתחיל להרבות בגוף צעלי חיים הדם
ובהמה וילילו ויפריחו כל עשב השדה החילנות ולמח האדמה, אשר היסך כל זה מזמן
הכנסת החמה במזל מאזניים שהוא תחילת החורף אשר טבע הזמן ההוא קר ויבש מביאין
לידי הפסד. בכל דבר הפוכו של חדש האביב זה לשבח וזה לגנאי ע"פ שפטו של מזל
טלה משפט הכוכב להיותו ראש ותחלת כל הי"ב מזלות :

וצריך אתה לדעת שסבוב ותנועות השבעה כוכבי לכת צלרוף תנועת הכוכבים בגלגל
השמיני ע"י גלגליהם אשר דברנו בהם, צסמוך והודענו את הזמן הקלוב לסבובו
של כל אחד ואחד מהם כנה כל הסבובים והתנועות בהם כולם הם ממערב למזרח

אעפ"י

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

אעפ"י שאנו רואים בכל יום ויום השמש והירח עם שאר כוכבי נצוכה עולים מפאת המזרח ושוקעים צפאת המערב מ"מ חדע שכתנועות השמונה גלגלים עם כל הכוכבים הנזכרים כולם הם מסבבים בזמן הקלוז לבס כנ"ל ממערב למזרח, ויען שדבר זה קלת זר צעוני התלמידים המתחילים ללמוד חכמת הכוכב ראיתי לבאר לבס הענין צמחלך סיבוב הלצנה וזה שכבר ידוע שכמו כ"ד שעות אחר המולד יראה הירח צתחלת הלילך צקרן מערבית דרומית מטט למעלה מחוג הארץ ואחר זה צלילך שניה יראה הירח גבוכ ליותר רחוק מחוג הארץ מקלה המערב כלפי מזרח וכן משפטה כל ימי החודש מדי יום ויום מתרחק ריהוק אחר ריהוק ממקום אשר היר נראה צו צראשונה צאופן שיען צעין תראה מכלך סביבו ממערב למזרח, וכאשר הדין צירח ככה הדין צשאר הכוכבים :

ויש לך לדעת עוד שמכלכם זה שהוא ממערב למזרח יקרא צספרים תנועה או סיבוב העלמי כי זה הוא מכלכם וסיבובם של הגלגלים עם הכוכבים מטצע עלמם וסבובי שמש וירח ושאר כוכבי לכת צלירוף שאר כל כוכבי גלגל השמימי אשר אנו רואין בכל יום ויום עולים מפאת המזרח ושוקעים צפאת המערב היפך התנועה הנזכרת צסמוך, סיבובם זה יקרא תנועות הכרחיות :

מעלה מגלגל השמימי גזרו מקלת החכמים שיש שם עוד גלגל התשיעי. ורוצ הקדמונים נמשכין אחר הגלגל הזה, למי שמודה צו, מסבב צמרולכ רצב סיבוב מרכז הארץ. ממזרח למערב סיבוב שלם צכדי ארצעה ועשרים שעות ואומרים שצכהו הגדול שמיים לו האל יתצרך מושך עמו כל השמונה גלגלים הנ"ל עם כוכביהם ומכריע אותם צמרולתו העלומה ומקיף את העולם פעם אחת צכל יום, וסיבוב זה נקרא צפי החכמים התנועה העליונה גם נקראת התנועה היומית, (מפני שזה הגלגל מציא היום לעולם שפל ידי סבובו השמש יעלה על הארץ ויאיר היום, כי ע"י תנועתו השאר השמש זמן חלי סבובו ר"ל י"צ שעות זמניות ממעל לארץ וכוא זמן היום, וחלי זמן סבובו כמו כן י"צ שעות זמניות מתחת לארץ וכוא זמן הלילה אשר שני הזמנים הנזכרים נקראים צפי החכמים יום טצטי וכוא לענין שנאמר ויהי ערב ויהי צוקר יום אחד, כי אלו לא היתה תנועת זה הגלגל, היר נמלא לעולם ששה חדשים יום וששה חדשים לילה, מפני שהמה יסובב את כדור הארץ צשס"ה ורציע יום צקרוצ) וגזרו החכמים לסיבוב זה, גלגל מיוחד אף שאין לנו עליו עד מוכיח כמו שאר הגלגלים הנזכרים שיעידו עליהם כוכביהם, מ"מ אמרו שהשכל מעיד על מליחותו מפני שראינו צעינינו שכל השמונה הגלגלים תנועות בעלמות ממערב למזרח גם ראינו צבהם תנועה הפכיות שמסבבים צכל יום ממזרח למערב ואי אפשר לגוף אחד שיהנועע ע"י עלמו שתי תנועות צבת אחת אפילו לרוה אחת כ"ש צבי מתנגדים, ע"כ אמרו הקדמונים שתנועת האחת תכיה מלד עלמה וכשנית מלד מניעה ומכריח אחרים אשר מפני זה גזרו לסיבוב היומית וגלגל מיוחד למעלה מן השמונה גלגלים ואמרו שהוא המנהג והנושא כל השמונה גלגלים צחקו ומסבבים את העולם צכל יום פעם אחת, זאת התנועה נקראת תנועה הכרחית כי לדעתם זה הגלגל מכריע ומכריח כל השמונה גלגלים עם כוכביהם על זאת התנועה בעלמות ויש לך לדעת שצסיבת שתי התנועות הנזכרות כרלוניות והכרחיות צבתצרים יחד חולה צבהם מדת יום ולילה קיץ יחורף זמני כשנה ותקופתה ושאר דברים זולתם מה שאי אפשר להיות רק דוקא ע"י שתי התנועות צבתצרים יחד כמו שאבאר לקמן :

ובל"ז הוא לפי דעת רוב החכמים הקדמונים וכאחרונים שגזרו ואמרו שכל כוכבי השמים הן כל אחד משצבע כוכבי לכת הן שום אחד משאר כוכבי השמים אין לבס שום תנועה מעלמו כלל אלא כל אחד מהם קצוע ותקוע צחלול עובי גלגלו וסבובו הכוכבים עליותם ושקיעתם איננו אלא ע"י תנועת גלגליהם הנושאים אותם וסבבים את

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

כדור העולם, צאופן שהכוכב קצוע וגלגל חוזר לא כדברי האומר גלגל קצוע וכוכב חוזר, אבל לפי דבריכם קשה איך ילויר לגוף אחד שני מהלכין מתנגדין, מפני שגלגל היומי ממכריע בכוחו כל הגלגלים אשר תחתיו להקיף את העולם פ"ח בכל יום כנ"ל שלא ילויר שגלגל אחד יסובב בכוחו שמונה גלגלים שצחוכו כי לא יקובל זה לזבל רק על תנועת גלגל הכוכבים בלבד יען אשר הוא סמוך ודצוק צו יש לנו ללויר צשכלנו ולומר שגלגל היומי פוגש ומחזיק צו ומכריע צו צע"כ, אך לשאר שצעת הגלגלים אשר אינו נוגע ופוגש צבם על איזה לד הוא מכריע אותם, ואם יעלה על דעתנו לומר שכל גלגל פוגש בגלגל שתחתיו ומכריע אל התנועה היומית, שגלגל היומי מכריע לגלגל הכוכבים וגלגל הכוכבים לגלגל שצתאי וגלגל שצתאי ללדק וכן כולם עד לגלגל הירח, יש לנו להקשות ולומר שלפי זה שכל גלגל פוגש בגלגל שתחתיו ומכריע אל התנועה היומית ההכרחיות ממזרח למערב, איך ילויר שצמון כהוא יסובב בגלגל צהליכו הרלונית ממערב למזרח, ומה שהמשילו ודמו אותם החכמים לאדם ההולך צחוך הספינה ממערב למזרח, עם כל זה הספינה צעלמה הולכת ממזרח למערב, אך תדע שצסצרא זו לא שצעה נפש היודעת, מפני שאין כדון דומה לראיה שהרי הם סוצרים שהכוכב אינו מסבב מלד עלמו רק מלד הגלגל המסובב צ"כ כדרא קושי' לדוכתי' כי סוף סוף איך ילויר לגלגל אחד לסובב שתי תנועות מתנגדות צצת אחת צין שהיה רלונית או הכרחיות ורבים מן הקדמונים ומן האחרונים אשר נלאו ידם וקלרה שכלם צהתרת מצוכה זו, ע"כ נראה לי כדברי האומר גלגל קצוע וכוכב חוזר וכהנה לפי זה אין לנו מקום לתמוך על שתי תנועות המתנגדות זה לזה כי מספיק לנו המשל וכדמיון של האדם ההולך צספינה, כי לפי זה נוכל לומר שהכוכבים צעלמם סוצבים בגלגליהם צמתון ממערב למזרח כל אחד צזמן הקצוב לו כנ"ל תנועה רלונית, והגלגלים צכללם הם מסובבים צכל יום ממזרח למערב ע"י גלגל היומי שמכריע ומכריח כל השמנה גלגלים עם כוכביהם אל תנועת עלמו והוא תנועת הכרחיות :

ועתה נדבר מנטיית השמש מקו השוק ועילת אריכת היום וקולר הלילה וכהיפק, ע"כ
 אסדר לפניך איזה ידיעות המספיקות להמתחיל צחכמה זו :

א' צעלי חכמה הסכימו לחלק צמתשצב ההיקף כל עגולה גדולה או הקטנה לשלש מאות וששים חלקים 'שויס, וקראו לכל חלק מבן מעלה, ולפי זה יהיה חלי עגול מחזיק ק"פ מעלות. **ב'** אדם העומד על כדור הארץ ולייר צמתשצבו כאלו שטח עגולה מתוחה ושטוחה תחתיו ואותו מקום המעמד הוא המרכז של עגולה הנזכרה, העגולה צזו נקרא אופן המפריש, וצלשון ערצו אופק, והוא המפריש צין חלק העליון לתחתון, וכל מה שיביה נצטר מעיניך ואח"כ נראה מגולה נאמר שאותו הדבר הוא עולה על אופקך, וכן אם יהיה איזה דבר נצטר מה שיביה לפני זמן נראה ומגולה נאמר שאותו דבר יורדת תחת אופקך. **ג'** על שטח האופק אלו רואין זריחת השמש והירח וכוכבים ושיקעתן, ואותו לד אשר צו יראה זריחת השמש נקרא לד מזרח, והלד שצנגדו אשר צו יראה שקיעת השמש נקרא לד מערב. **ד'** הצט נה את עיניך לשמים ואז תראה השמש והירח מתגלגלים סביב הארץ ממזרח למערב צמשך זמן כ"ד שעות צעצור זה הסכימו כל צעלי חכמות שיש גלגל תשיעי המתגלגל ומסבב ממזרח למערב ומסבב עמו כל הגלגלים אשר תחתיו פעם אחת צכל יום, וזה הגלגל נקרא גלגל היומי צעצור שסבבו הוא פעם אחת צכל יום ויוס, והגלגל היומי זה סובב והולך על אמלע מזרח ועל אמלע מערב, והסוכנוים קוראים הגלגל היומי זה צשה גלגל המישור או גלגל המשוק. **ה'** צצר מצואר לעיל שיש למטה מן הכוכבים גלגל מיוחד להשמש ובו תסבב השמש תנועה הפכוית ר"ל מערב למזרח, והשמש תשלים תנועתה צגלגל זה צשס"ה ורביע יום ותנועה זו נקרא צסתם מהלך השמש העלמיות, וסדר המזלות צגלגל השמיני הוא ממערב למזרח כדרך תנועת השמש העלמיות

דכיינו מטלה לשור ומשור לתאומים וכן עד סופן. ו' וכאשר חקרו בעלי התכונה והסתכלו במהלך השמש העלמית הנזכר מלאו כי השמש הולכת אורחה עקלקלות, ולא דרך אחד יולדת צורך גלגל משוכה היום, אלא פעם עולה וכולכת במסילת משוכה היום עלמו צתנועות גלגל היומי, ופעם הולכת במסילה אחרת אשר נוטה מן המשוכה ללפון או לדרום ואין לנו רואין השמש עולה היום כצמקום אשר יתה עולה אחרת, רק כאשר לנו רואין אותה לומחת בצוקר מאופק המזרחי מנקודה ידוע ועושה עגול או גלילה אחת סביב כדור העולם, למחר לנו רואין אותה לומחת מנקודה אחרת סמוכה לנקודה הראשונה קרוב למעלה אחת וכן משפטה כל הימים מיום ליום היא ממירה את גלילה עד שהיא נראית לפי זה כמדלגת לה מיום ליום ומקפלת מגליל אחד לגליל שני והעגולים הנזכרים הם הנקראים צפי התוכנים גילי השמש, ומספרי הגלילים הנזכרים הם כמספר ימי השנה, על דרך משל מראש מזל גדי שאז החמה צהיתה שם היא צתכלית הריחוק מן היצבה דכיינו מן הישוב וכשתסובב חלי עגול המזלות מגדי דרך טלה עד סרטן שאז הוה צתכלית הקירוב אשר זמן סובבה במהלכה היא חלי שנה שכם קפ"ב יום ומחלה ועוד מעט, הנה צסיבת התנועה היומית עשה השמש צזמן הנזכר קפ"ב עגולים ומחלה זה אלל זה ועוד מעט, וכמעשה הזה בעלמך חעשה השמש בחלי עגול השנית צשובו ממזל סרטן דרך מאזנים עד גדי שגם במהלכה זה היא עושה שנית קפ"ב עגולים ומחלה דומה לקפ"ב עגולים הראשונים, באופן שמספר גלילה קפ"ב ומחלה פעמים וחס מספר ימי שנתם שכם שס"ה עגולים וקרוב לרביע וצעבור זה בסכימו והניחו שגלגל המזלות נוטה מגלגל משוכה היום חליה לדרום וחלי' ללפון. ונחתך עם גלגל משוכה היום צשני נקודות, כמו שני אופנים העומדים זה צהוך זה ונקודות האלו לא יזוזו ממקומם ונקראים נקודות הפגיעה, וכשתי נקודות הנ"ל האחת היא תחלת מזל טלה והשניה תחלת מזל מאזנים. וידומה כאלו בגלגל המזלות רוחב כאזור אשר רחבו עולה עד ששה עשר מעלות וצחמלעיתו יהי גלגל אחד קוית, ותחת אותו גלגל קוית וצשטחו נדמה שהשמש סובבת בגלגלה ממערב למזרח. ו' ונחזור לעניינינו לגלגל המזלות שמצואר לעיל שיש לגלגל המזלות שתי נקודות הפגיעה אשר שם תמיד חותך גלגל המזלות את גלגל משוכה היום צראש מנל טלה וכנגדה ראש מזל מאזנים, מתחלת טלה עד סוף צהולה נוטה ללפון ונקראים ששה המזלות האלו מזלות הלפוניים ומתחלת מאזנים עד סוף דגים לדרום ונקראים מזלות הדרומיים, וראש טלה ומאזנים הם יתקיימו תמיד על משוכה היום בעלמו צמקום שתי נקודות הנ"ל, אבל כל שאר נקודות מגלגל המזלות נוטים ממשוכה היום ללפון או לדרום ומזה קל הוא להצין שגלגל המזלות עומד צשיפוע צורך משוכה היום, ותמיד הוה איזה מרחק ממשוכה למזלות ומרחק זה נקרא נטיית המזלות, והנטייה זו מתחלת מטלה ומוסיף והולך עד ראש סרטן ללד לפון ושם הוא תכלית הנטייה ללפון דכיינו כ"ג מעלות וחלי. ומשם חוזרים המזלות להתקרצ מעט מעט לגלגל המשוכה עד ראש מאזנים שהוא על גלגל המשוכה בעלמו. ומן מאזנים יתחיל לנטות מעט מעט ללד דרום עד ראש גדי ושם תהיה תכלית הנטייה לדרום כשיעור כ"ג מעלות וחלי ויחזרו להתקרצ מעט מעט עד ראש טלה שהוא על גלגל משוכה היום בעלמו, ואחר התצונות צהנטייות מכל מזל ומזל הנזכר עין צעין יראה שכך יהיה צמסיבתן ממזרח למערב לכל מזל ומזל מגלגל המזלות מסיבת היומי צפני עלמו כי ראש טלה ומאזנים צעבור שכן עומדים צמשוכה היום בעלמו תהיה מסיבתן צמשוכה עלמו ומן מסיבת ראש טלה ואילך כאשר התחילו לנטות ללפון או לדרום כן תהיה מסיבתן מקבילות להמשוכה, ומכל זה קל הוא להצין כי ראש טלה ומאזנים עולים צחמלע מזרח ושוקעים צחמלע מערב ושאר המזלות נוטים צשקיעתם ועלייתם ללפון או לדרום עד ראש סרטן שהוא עולה תמיד צקרן מזרחית לפונית ושוקע צקרן שכנגדו מערבית לפונית. וראש גדי עולה צקרן מזרחית דרומית, ושוקע צקרן שכנגדו מערבית צזומית, הנה מכל הידיעות

שהצאתי

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שהצאתי תוכל להצין עילת אריכת היום וקולר הלילה והכיפק ע"כ לשוכני על אופק
 תחת קו המשנה ר"ל שנקודת ראשם הוא עומד במכוון בגלגל משנה היום, וגלגל המזלות
 מתנועע בתנועת הככרותיות עם משנה היום צדק שכל המסעות הנעשים מכל נקודה
 ונקודה שגלגל המזלות, הן מקצילות, ונוכחות למשנה היום עד מה שהוא למעלה מן
 האופק שיהי להחלק שהוא למטה מן האופק, לפיכך יהיו כל ימות השנה שוים עם הלילות
 שעממם כי כמו צראש מזל טלה ומאזנים שקיעת וזריחת השמש הוא צאמלע מזרח ומערב
 אשר מפני זה תהיה קשת היום שוב לקשת הלילה כך כאשר תהיה השמש במזלות
 הנוטים ממשנה לפון או לדרום תמיד תהיה קשת היום שוב לקשת הלילה שעמו אעפ"י
 שהקשת מסיבתו היא קטנה מהקשת מסיבת המשנה על כל פנים אריכות קשת היום הוא
 שוב לאריכות קשת הלילה מאותו המסיבה, אבל המדינה השוכנת חוץ לקו השנה לפון
 ותהיה נקודת ראשם למשל במכוון תחת ראש סרטן אזי לפי ארך עמידתם על כדור הארץ
 תהיה תנועת משנה היום בעקמומית וגם הוא מכריח את גלגל המזלות בתנועתו עד שכל
 מסיבות היום היום יכיה ג"כ בעקמומית לפי עמידתם כי מסיבת ה"ל לעולם הם
 נוכחים ומקצילים להמשנה, ולפי זה עוזרים מסיבות היום מיות על האופק של המדינה
 ה"ל מל שני חלקים שונים דכיונו במזלות הלפוניים יכיה קשת היום יותר ארוך מקשת
 הלילה חבל במזלות הדרומית יכיה קשת הלילה יותר ארוך מהקשת היום וכל מה שהאופק
 יותר נוטה לפון ר"ל אותן המדינות השוכנים יותר לפון ממשנה היום גם הכדור שצין
 יום ולילה שעמו הוא יותר ארוך עד אותן המדינות השוכנות לפון אשר קו המשנה הוא
 אופק להם ויכיה להם הקפת אזור ומזלות דומה להקפת אבן כריחים, וכבר מצוה שקו
 הישר הולק את קו המזל' לשני חלקים שוים, וחלי שכם מזלי טלה שור תאומים סרטן
 אריה צחלה נטוים מלד אחד של קו הישר ללד הלפוני וחליו השני של אזור המזלות
 שכם מזלי מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים, נוטים ללד דרום, אשר לפי זה השוכנים
 על לד הלפוני אשר השנה מזלות ט"ט ס"א"צ להם לעולם למעלה על אופקם תמיד,
 ומזלות מע"ק גד"ר להם לעולם נסתרים מתחת לאופקה ויחויצ לפי זה שכל זמן היות
 השמש במזלי ט"ט ס"א"צ מניסן ועד תשרי יכיה להם תדיר יומם מפני שכל משך הנזכר
 השמש לא תשקע למטה מאופקם, וכל זמן היות השמש במזלי מע"ק גד"ר מתשרי עד ניסן
 יכיה להם לילה מפני שהשמש אז תמיד למטה מאופקם ותהיה לפי זה כל השנה כולה
 השור במקום הכוא היום טצעי צאופן שלעולם יכיה ליושביה אור יומם זמן חלי שנה
 ותשבת לילה כמו כן חלי שנה, אך צאמת שצמקום הנזכר לא ימלא שום ישוב כלל מחמת
 רוב הקרירות אשר שם, וגם יש מקלת מדינות אשר מדה היום חדש או שני חדשים או
 שלשה חדשים ויותר וכן מדה הלילה, להשוכנים ללד הלפוני אשר מזל סרטן רוחב שער
 מזל אחד הוא על אופקם, יכיה להם זמן חדש אחת כולו יומם, ואם יכיה החלק הכוא
 שער שני מזלות יכיה להם מדה יומם שני חדשים (כמו מדינות גדאן לנד ומדינת מאנגל)
 ישארו להם מזל סרטן ותאומים ואריה תמיד על אופקם ושלשה המזלות שכנגדם שהם קשת
 גדי דלי נסתרים מהם תמיד תחת אופקם וישארו ששה מזלות אשר יעלו וישקעו להם
 תמיד, א"כ כל זמן היות השמש צלשה המזלות תאומים סרטן ואריה יכיה ליושביה
 תמיד יומם, אשר לפי זה יכיה להם מדה היום שלשה חדשים, וכיפוך זה יכיה להם
 צמן היות השמש במזלי קשת גדי דלי שיכיה להם מדה נשף הלילה זמן שלשה חדשים:
 והשוכנים משם להלכה ללד הלפוני יכיה ארבע מזלות שכם שור תאומים סרטן
 אריה נשאים להם תמיד על אופקם וכדי מזלות שכנגדם שכם עקרב קשת גדי דלי
 נסתרים מהם תחת אופקם תמיד צאופן שיכיה להם כל השנה די חדשים יומם גם ד'
 חדשים לילה וד' מזלות אשר יעלו וישקעו להם תמיד וכן כדין צכיפק השוכנים מקו
 כשור לדרום וקל הוא להצין ואינו מן הכורך לבאר: יתבאר

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

מה

יתבאר גלגל הירח וגלגל הקפה, וזמן סבובו, וגדר המילד, ומולד האמצעי והאמיתי.

הירח יש לה גלגל צפוני עלמכ אשר הירח צו יסבב, הוא למטה מגלגל השמש, והירח מתנועע בגלגל הזה ממערב למזרח, וגלגל הירח הזה מוכרח להתנועע צתמידות ממזרח למערב על ידי תנועת גלגל היומי כמו שיבאר לעיל בגלגל השמש צשער הששי ודע שהקדמונים אחר העיון הרגישו בכלי הראיה שאין זמן הראות הירח מזמן הסתירתו שוב צכל חודש שפעמים הלכנו נסתרת ואינו נראית פחות משני ימים ולפעמים יותר משני ימים, כמו יום אחד קודם שהדבק צשמש צסוף החודש, וכמו יום אחד אחר שהדבק צשמש, וכן כתב הרמב"ם ז"ל צפרק אי מהלכות קדוש החדש, וכדי לתקן דבר זה הסכימו שיביח לירח שני גלגלים האחד נקרא גלגל הנוטה, וכשני גלגל קטן הקצוב צעוקס גלגל הנוטה, וגלגל הקטן נקרא גלגל הקפה, והגלגל הקפה אינו חופף את כדור הארץ כשאר גלגלים, גם זה בגלגל מלד עלמו אינו מסבב את כדור הארץ כלל, מעתה תשמע משפט זה בגלגל ומעשהו, גלגל הקפה זה הוא שקוע תוך עציו ודפנו של גלגל הנוטה כאזן השקוע תוך הטבעת, אך גלגל הקפה הזה אינו שקט ונה צמקומו כי הוא סובב צמקומו תמיד תוך הללו או עוציו של גלגל הנוטה כאלו כאזן כיב סובב תוך הטבעת, והירח הוא שקוע או תקוע צקלכ או צשפת גלגל הקפתו כמסמר תוך עגלה וגלגל הקפה הוא מסבב צמקומו את הירח התקוע צו צכ"ז יום וי"ג שעות, וצסביצות בגלגל הקפה הזה אינו מסבב את כדור הארץ כל ימי עולם רק הוא סובב לעולם צמקומו צמקום אחד תוך עציו של גלגל הנוטה וזכו מהלכה הרלונית של גלגל הקפה. אמנם גלגל הנוטה אשר גלגל הקפה תקוע צו הוא מולך צמכלכו הרלונית של גלגל הקפה עם הירח צבכרה סביב כדור הארץ צכ"ז יום ושמונה שעות צקרוב, אך הזמן אשר צין מולד למולד הוא כ"ט יום וי"ג שעות תשל"ג חלקים ואין שני החשבונות סותרים זה את זה כי הכל יעלה לחשבון אחד כמו שנתבאר צשער הראשון, אך תדע שהסתכלו ועיינו צירח ומלאו שפעם נוטה ללפון השמש ופעם נוטה לדרום השמש וצצבור זה התחכמו וגזרו שגלגל הירח הוא נוטה מגלגל המזלות תלי ללפון, ותלי לדרום, והגלגל הנוטה הזה חותך את גלגל המזלות צשתי נקודות כמו שאמרנו שגלגל המזלות חותך את גלגל המשוכ כן נאמר שגלגל הנוטה מכילה חותך את גלגל המזלות, ושתי נקודות האלו אשר גלגל המזלות וגלגל הירח הנוטה פוגעים זה בזה קראו צשם נקודות התלי, וכאשר יביח הירח צנקודות התלי עלמו או אין לה נטייה לגמרי לפי שאז הירח עומד ממש צגלגל המזלות צנקודות החיתוך, אזל צכל שאר מרחקים יביח לירח נטייה צפחות ויתר, פעם ללד לפון ופעם ללד דרום, וצדרך זה כצ"ד היו מחשבין ויודעין הלכנו כשחראה צחדש זה אם תביח צלפון השמש או צדרומה, דכיינו אם תביח צאותו זמן נטייתה ללפון או לדרום, ואם תביח רחבה או קלרה, פירש צראיית העין משתנה שעורה כפי מה שביח רחוקה מכחמה או קרובה אליה, כמו שאבאר לקמן, וגם אפרש לך לקמן מה שאמרנו צגמרא שהיו צודקין העדים להיכן היב קרניה נוטות :

אמר הכותב ראיתי לבאר צמקום הזה אל המחולין צחכמה זו גדר המולד איכות וזמנו וסידת גדולו ומליאו והסרנו של הירח כל ימי החודש ולמה הוא לעולם נראה צתחלת החודש צתחלת הלילה צקן דרומית מערבית וצסוף החדש נראה צסוף הלילה צקן דרומית מזרחית ולמה פגימה הירח וקרניו פינים פעם כלפי מזרח ופעם כלפי מערב ולמה צתחלת החדש מיום ליום כאור צהירח נוסיף והולך עד תלי חדש ומשם וחילך מיום ליום אורו הולך וחסר עד סוף החדש ולמה צתחלת החדש עד תלי הירח ישאר ממעל לאופק יותר מלילה שלפניו ומחלות החודש עד סופו מהאחר מלעלות על אופק יותר

מלילכ

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

מלילה שלפניו ולמה בתחלת החדש וכמו כן סמוך לסופו יראה לנו צבירת צלורה כמו קרנים
ולא כן יראה צבאר ימי החדש :

בראש וראשון לריך אהב לדעת שהמולד הוא הזמן והרגע אשר יסוצב הלצנה בגלגלו
ויחקרב אל מול נוכח השמש עד שמרכזו עומד מכיוון תחת מרכז החמה אשר בעת
ההוא הוא סוף חודש שעבר ותחלת חודש הבא ולא בזמן ההוא אור הלצנה נסתר מנגד
עינינו לגמרי כמו יום אחד קודם המולד וכמו יום אחד אחר המולד כמו שיתבאר, ומעתה
נבא אל ביאור וטעמי סיבת כל דברי השנויים הנזכרים :

דע שצלורה בירה הוא כדור עגול מעובה דומה קלת לאדמימות כלצב נחשת אשר זה
כאדמימות יראה בזמן בלקוי ואינו כספירין זך וללול כגופי השמים, ומלד עלמו אין
צו אור כלל, ומה שיאור לנו בירה אין האור מלד עלמו רק הוא צסיבת זריחת ונלווי השמש
ששופעת עליו אשר ממנה הוא מקבל זוהר ואור, ומזוהר ההוא שקבל מחמה הוא מאליל
ומשפיע ממנה אור ליושבי תבל, והוא כדמות מראה עולק או צרזל ונחשת קליל מלוטש
כאשר תשימו נגד השמש שהמראה או הנחשת משפיע ומאליל ממנה זוהר ואור, ולריך
אהב לדעת שגוף בירה הוא מוכן לקבל אור מהשמש בכל לדדיו בכל מקום אשר תזרה
עליו השמש בכל שעה קלוהיו מ"מ תדע מאחר שגופו אינו לח וללול כנזכר ע"כ ומפני זה
ירה לא יוכל לקבל זוהר ואור מכחמה רק על חלי שטחו הפונה כלפי החמה, אך החלי
השני הוא נסתר כולו מהשמש ולא תאור כלל מפני שנלווי וזכורי החמה לא יוכלו להצביר
על לד השני של בירה לסיבת עוציה כאמור :

ומעתה יש לך לדעת עוד שחלי כדור המאיר לשעמים יראה חלי ההוא ליושבי תבל כולו
ולפעמים לא כלום וזה שכפי רחוקו של בירה מן השמש ככה יוסיף להראות
אורו ליושבי תבל, וכפי קרובו אל השמש ככה יפחת ויתמעט להראות את אורו באופן
שמתחלת החדש אורו כולך ומוסיף ליושבי תבל עד חלי חדש ומשם וכלאה אורו פוחת
וכולך עד סוף החדש כמו שיתבאר עוד :

ולדעויות אלו בדברים מצווארים אל התלמידים, אבאר לך יותר, כאשר תתקרב בירה
בתכלית הקרוב לעומת החמה מתחתיה אשר שם מרכז שניכס מכוונים זה תחת
זה כנ"ל אז החמה שופעת צנינולה על בירה ויאר אז כל חלי שטח בירה הפונה כלפי
מעלה, וחלי שטח בירה הפונה כלפי מטה שאין נילווי השמש תוכל להשפיע עליו ישאר
צקדרותו ולא יאיר לצני חלל, וכיפך זה יהיה כאשר בירה יתרחק מן החמה בתכלית
הריחוק והוא בזמן חלי חודש שאז החמה צמערצ ובירה צמזרה והארץ צאמלע ואז ג"כ
מרכז החמה ולצנה מכוונים זה כנגד זה אז נילווי החמה שופעת על חלי כדור בירה
הפונה כלפי מטה ע"כ חלי כדורי המאיר כולו נראה ליושבי תבל וזה סימן יקרא צפי
החכמים זמן הניגוד, ותדע לך שלפי מה שפצר מצוואר שחלי כדור הרקיע אשר ממעל
לאופק הוא ק"פ מעלות אשר צהם סוצב בירה צמהלכו הרלונית מיום הוולדו עד יום
נולואו ט"ו יום צקרוב הרי יגיע לכל יום חלק ט"ו מק"פ מעלות בגלגל שיהם י"צ מעלות
וככה יוסיף הזוהר צורה כמו כן חלק אחד מט"ו צשטחו, וכבר חלקו חכמי התכונה
לשטח חלי כדור בירה המאיר ליו"צ חלקים וקורים לכל חלק אלצב ח"כ חלק ט"ו משטחו הוא
ארצב חומשי אלצב אשר שטור כזה נתוסף אור צבירה כל יום, וככה גם בירה מתאחר
ממעל לאופק יותר מיום שלפניו וכמו כן ארצב חומשי שעה, מפני שהשארית בירה ממעל
לאופק ביותר גדול מכל ימי החדש שהוא יום ט"ו שאז ישאיר לו ממעל י"צ שעות, ח"כ
כאשר תחלק י"צ שעות ע"י ט"ו ימי החדש יגיע לכל יום ארצב חומשי שעה, ובאשר אלה
כדברים נמסרים צידך אבאר לך גדולו של בירה ופתיחתו על הסדר ונתחיל משעת המולד :
דע שלפי מה שכבר צארנו צסמיך שבסוף כל הדש כאשר בירה עומד מכיוון תחת השמש
ואז

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

ואז חלי כדור הירח הקודר פונה כלפי מטב לא יחיר ליושבי תבל כלי תדע לך מעתה
לאחר אשר עמד הירח בקדירותו אחר המולד כמו כ"ד שעות שאו יראה בו זכירת תוכף
אחר שקיעת החמה בקרן דרומית מערבית זוכר ואור כעין קשת דק מאד ואז זמן מועט
אחר שקיעת החמה הירח שוקע תחת האופק בסיבת התנועה העליונה, אחר זה בתחלת
לילה השנית כאשר התרחק הירח מן השמש כלפי מזרח עוד י"ב מעלות שהם חלק מט"ו וחלי
כדור הרקיע כנזכה, או ג"כ נוסף בו האור יתר על יום שלפניו, חלק אחד מט"ו בשטחו
שהוא ארבע חומשי אלצע כנ"ל ואז יאחר הירח מלשקיע ג"כ חלק אחד מט"ו מי"ב שעות
היום שהם ארבע חומשי שעה וכן דינו מיום ליום לחזור כלפי מזרח ולבתרחק מן החמה
זכדי י"ב מעלות וכפי התרחקו ממנו ככה יוסיף ע"י כן לקבל אורו מהחמה בכל יום די
חומשי אלצע יתר על יום שלפניו ויתאחר מלשקוע מתחת האופק כמו כן בכל יום די
חומשי שעה יותר מיום שלפניו הכל בחשבון הקרוז עד יום השמיני למולד כאשר התרחק
הירח ממקום מולדו כמו לי מעלות שהוא חלי כמרחק שצין מז' למע' או החלי של כדור הירח
הפונה כלפי חמה ומאיר, נראה או בזכורו ליושבי תבל מן החלי שהוא חלי דהיינו
חלק רביעית של כל כדור הירח והוא זמן רביעית החדש, וישאיר אז ממעל לאופק ששה
שעות עד חלות לילה לשקוע, וכן משפטו מזמן רביע חדש וכלאה שצכל לילה יוסיף אורו
ד' חומשי אלצע ויוסיף כמו כן לכשאר על האופק ד' חומשי שעה עד שציוס ט"ו למולדו
שאו יתרחק הירח מן החמה תכלית הריחוק שהוא זכדי ק"פ מעלות שהוא המדה
שמקלה המזרח עד קלת המערב ואז יעמדו ויתנגדו חמה ולצנכ מכוונים ומקבילות זה
נגד זה אשר זה הזמן נקרא צפי החכמים זמן הניגוד כנ"ל ואז חלי כדור הירח המאיר
יראה ליושבי תבל כל שטחו וישאר אז הירח צמלואו על האופק זמן י"ב שעות שלמות,
ומחלי חדש וכלאה עד סוף החדש יתהפך כדיון, שכמו שכבר היה הירח הולך ומוסיף
אורו כך מעתה הוא הולך ופוחת שכפי מה שהיה כבר הולך לפני החמה וצורה ממנה,
מעתה הוא רודף אחריה ומתקרז אליה בכל יום י"ב מעלות ומתאחרות מלעלות ולזרות
עד האופק אחר תחלת הלילה זכדי ד' חומשי שעה בקרוז וכן דינו כל הימים שיתאחר
מלעלות על האופק יותר מלילה שלפניו ד' חומשי שעה, עד שצריע בג' מחדש, הירח
עולה על האופק צהלות הלילה, וכפי המדה והערך שכבר הירח מזמן מולדו עד זמן
הנגוד כוסוף אור בכל יום ד' חומשי אלצע ככה הוא מזמן זה וכלאה הולכת
ומתמעטת ויחסר אורו בכל יום די חומשי אלצע עד אשר יעדר ממנו האור לגמרי עד אשר
יתקרז ויעמוד מכוון תחת השמש בצראשונה והוא סוף החודש ויתחיל שם להחולד שנית,
אשר צין מולד למולד שנו החכמים ז"ל כ"ט יום י"ב שעות תשל"ג חלקים :

ומה שבתחלת החדש וכמו כן סמוך לסופה יראה לנו זכירת נליזה כמו קרניים ולא כן
יראה צשאר ימי החדש דע שלפי מה שכבר מצואר שגוף הירח הוא כדור אשר
מפני זה כאשר הירח לנו בתחלת החדש בקדירותו ובהרחק מן השמש כמו יום אחד אז
יראה לנו ממנו חלק מה על דרך משל כמו חלי אלצע שהוא חלק אחד מכ"ד בשטח חלי
הכדור המאיר או אי אפשר להראות לנו אז חלק המעט רק בקשת וזה כאשר תקח
כדור אז תפוח אחד ותכסה את כל שטח כדורו רק ישאר ממנה גלוי רצועה קטנה
מראשו לסופו. אותו רצועה רחבה צחמלע. ומשני לדדיה דרך מעלה ומטה פוחת והולך
ומתמעט צמחודד עד שהוזר לנקודה, ויראה לך בקשת, וכל מה שירח מוסיף אור ככה
מתמעט ממנו הנליזה והקרניים עד אשר יגיע לרביע החדש שאז יראה לנו חלי חלק של
כדור המאיר ולא יראה בו לנו שום נליזה או קרניים :

ומה שפגימת הירח או קרניו לפעמים כונה כלפי מזרח ולפעמים כלפי מערב מפני
שבתחלת החדש עד חליו השמש שוקע לפני הירח ואז הירח נשאר עדיין ממעל
לאופק והחמה שופעת דלולה על גבי כדור הירח ממערב למזרח ומפני שקשת הירח

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

פונה בגבולותיהו (גבולותיהו רלוני כמו שנמלא בקערה מקום החילון שבו הוא עגול וכפוף כגב, ומקום בית קיבולו נקרא קערה ע"כ גם בצורת הטיגול או כדור החלול מקום החילון שבהם נקרא גבולותיהו והפנימי שבהם נקרא קערונית על שם קערה) ללד החמה צמערב יחויב מזה, שפגימת הירח וקרניו פונים ורואין את פני המזרח, ולאחר חלי חדש עד סופו היה הדבר צחיפוכו שהירח סובב ועולה על האופק בפאת המזרח לפני חמה והחמה שופעת עליו בנילולה ממזרח למערב * ומפני שאז גבולותיהו קשת הירח פונה ללד החמה שצמזרח יחויב שפגימת הירח וקרניו פונים ורואין את פני המערב, ולזה כוונו רז"ל במלילתם באמרם מעולם לא ראתה החמה פגימתה של לזנה :

ומה שאמרו בגמרא להיכן היו קרניה נוטות, פירש שכבר נחצאר שלעולם חלק המאיר מהירח הוא פונה ללד השמש, אשר גלל כן קל להצין שראשי הפגימות הפונים ללד הנסחר מעינינו נוטין לעולם ללד שכנגד השמש מזה יבורר אם יהיה ידוע מקום הירח ידוע ג"כ מתוכו להיכן ראשי קרניה נוטין, וזהו שרושו אם יהיה הירח על קו השוק או קרוב ממנו מעט, אזי יראה מכיוון כנגד אמלע מערב כי צתחלת החדש עדיין לא כרחיקה מהלך רב מהשמש ולא ודאי מקום השמש הוא ג"כ צקו השוק או סמוך לה, וצודאי לפי שעוד מרחקה מהשמש צתחלת החדש יראה לכל בני אדם צמשל זה שהירח הוא באמלע מערב צקו השוק או סמוך לה, ולפי זה הפגימות נוטין צמכוון כנגד אמלע מזרח העולם צשוק, ואם יהיה רחוק מעל קו השוק צלפון העולם אזי לפי שיעור ראיות עינינו יראה צין מערב העולם וצין לפוני, ואז החמה מערבית דרומית לה, ונמלא שאור השמש מאיל עליה צחלק הכדור שכלפי דרום, ויהיו ח"כ הקרניים פונים למזרח, ויש להם נליזה אל הדרום שהרי החמה צמערב הליצה נוטה לדרום, ואם יהיה רחוק מעל קו השוק לדרום העולם, יהיו קרניים פונים למזרח עם נליזה ללד לפון, לפי שהחמה מערבית לפונית לה, ומסוך דצרינו הלה, הצין דכא דתן לחין היה נוטה פירושו נליזה אעקום צלצד ולא שראשי הפגימות עומדות למול הצפון או לדרום ממש, שזה אי אפשר שא"כ חיה החמה רוחה פגימתה של לזנה, שהרי הנליזה היא כלפי החמה, אלא שהנליזה עלמה אינו נטייה לראשי קרנות ממש, וכמו שכבר אמרנו שראשי הקרנות לעולם פונים מול המזרח ללד שכנגד השמש, אלא נליזה יש כלפי השמש :

ודע שיש הצדל צין מולד האמתי למולד האמלעי. המולד האמיתי הוא שנדקדק ונעיין על הזמן שמרכז הירח עלמו יהיה נוכח השמש וזהו רגע מולד החדש לפי האמת אך צהצבון האמיתי הנה הצמנים אשר צין מולד למולד אינם שוים על מדה אחת כי נמלא צהם קדימה ואיחור ועל מהלך האמיתי הזה אמרו רז"ל צמסכהא ר"ה פעמים צה צארכה ופעמים צה צקלרה כמו שיתצאר עוד, ובמולד אמלעי יחשב כאשר מרכז גלגל הקפה מכיוון נגד ערכו החמה שאז הוא נקרא זמן המולד האמלעי ולא נחוש ולא נקפיד אז על מקום הירח עלמו רק נדמה לנו כאלו חונה הירח צעת הכיה על גובה רום גלגל הקפה או על השפלה שאז מולד האמלעי והאמיתי צצת אחת כמו שיתצאר צסמוך, ואף על פי שעל כרוב חין הירח צעת הכוח לא צגובה רומו ולא צשיפולו של גלגל הקפתו צאופן שאינו מכיוון נגד השמש ואם כן אינו מולד צאמת מכל מקום לעולם כאשר רק מרכז גלגל הקפה נגד השמש מכיוון הוא יחשב ויקרא שמו המולד האמלעי כי הוא אמלעי וממולע צין שתי קלוות צין תכלית הצהירות וצין תכלית המתינות של מהלך הירח, וצהצבון האמלעי הזה יולא הזמן אשר צין מולד למולד שוב לעולם, כי לא יעכב ולא ימכר. לא יקדים ולא יאחר מפעם לפעם כי מכ שיחסור או יעדיף צהצבון מולד זה על צהצבון מולד האמיתי צחודש זה הוא ימלא או יפרע צחדש אחר :

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

ודע שלפעמים יחולו מולד האמיתי והאמלעי שניהם צנת אחת וזה כשיזדמן לכיות מרכז הקפה של הירח מכוון נגד מרכז השמש, והירח עלמו חונק צנת הכיח בגובהו דומו של גלגל הקפה או צפולו ויחיו אז מרכז שלשתן על קו אחד ע"כ יהיח המולד האמלעי והאמיתי צנת אחת, ולפעמים יחול מולד האמלעי קודם האמיתי וזה כשיהיח מקום הירח עלמו מערבי למקום מרכז של גלגל הקפה, ומקום מרכז גלגל הקפה מכוון נגד השמש והוא זמן מולד אמלעי, וכאשר יסובב גלגל הקפה צמהלכה הנחין אז יצא הירח עלמו מכוון תחת השמש והוא מולד האמיתי ולפעמים יחיל רגע מולד האמיתי קודם האמלעי וזה כשיזדמן להיות מקום הירח עלמו מזרחי למקום מרכז הקפה. וטרם שיגיע מרכז הקפה תחת השמש כבר הקדימה הירח תחתיה, וקדמה צזה המשל מילד האמיתי למולד האמלעי, וכצדל הזמן כיווד גדול כנמלא צין שתי המולדות האמיתי והאמלעי הוא י"ג שעות ג' רביעית שעה, ודוקא צהשרי אשר הוא צמאזניש אזי אפשר שיקדים האמיתי להאמלעי שיטור הנזכר אבל צשאר חדשי השנה אי אפשר להקדים קיצון האמיתי צכדי שיטור הנזכר, וזה ידוע צצראש מאזניש וטלה והוא ניסן ותשרי יהי' כימים והלילות שוין ולכל אחד שיטורו הוא י"ג שעות, ולפ"ז מחלות היום עד שקיעת השמש אינו כי אם שש שעות, ורתיית הירח תלוי צקיצון האמיתי ואי אפשר לראות את הלצנה חדסה צפחות מכדי עשרים שעות ושליש שעה אחר מולד האמיתי, וזה ידוע על פי תכונה דעת הראיח הוא שליח שעה אחר השקיעה, ולפ"ז קל הוא להבין מה שאמר הנא חבוב דר' שמלאי צמסכת ר"כ דף כ' ע"ג מחשבין את תולדתו נולד קודם חלות צידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה כו' פירש אם היח קיצון אמיתי קודם להאמלעי צכדי הקדימות והאפשרי הנזכר, והמולד האמלעי היח קודם חלות צכדי רביעית שעה שהוא ר"ע חלקי תתר"ף אזי אם נלטרף הזמן מעת הקיצון אמיתי עד עת רתיית הלצנה שהוא צכדי שליח שעה אחר שקיעת השמש תמלא עשרים שעות ושליש שעה ואפשר לראותה, אבל אם לא נולד קודם חלות צכדי רביעית שעה צידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה חודות החסרון של עשרים שעות ושליש הנזכר, אבל לפי זה אין להבין דצרי הרמז"ס צמכ שכתב צפרק ז' מהלכות קדוש החדש ואם יהיח המולד קודם חלי היום אפילו צחלק אחד קוצטין ר"ח צחותו יום כו' ולפי דצרי הנזכר על כל פנים לריך להיות קודם חלי היום צכדי ר"ע חלקייה, ומסתימת ליטנא דתלמוד משמע כדעת רצינו דאי אמריון שלריך להיות מולד האמלעי קודם חלי היום צכדי רביעית שעה ה"ל לפרש שיטור זה אלא ודאי משמע דאינו לריך להיות אלא חלק אחד קודם חלי היום להיות נקרא עליו כשם נולד קודם חלות ושם זה אפשר לקרות אפילו צחלק אחד קודם חלות, ע"כ נראה דעל סתימת ליטנא דתלמוד הנזכר סמוך רצינו צהלכה זו, וכדי ליישב קושיא הנזכר כתב רצינו הרמז"ס ז"ל סוף פרק י"א מהלכות קדוש החדש וז"ל ולפי שבראיח לא תהיח אלא צארץ ישראל כו' עשינו כל דרכי החשבון כו' על עיר ירושלים ולשאר המקומות הסוצצין אותה כו' וכן הוא נוטה מאמלע הישוב כנגד רוח מערב כו' עכ"ל ולכאורה לא ידענו התועלת מדרכי החשבון אשר עשה רצינו הרמז"ס ז"ל לשאר המקומות הסוצצין את ירושלים צאורך וצרוחצ אם לא סמכין אלא על ירושלים לחוד אלא ודאי סמכין נמי על רחית הירח צמקומות צא"י השוכנות למערב ירושלים צכדי יותר משלש מעלות וכן הזכיר רצינו צכדיח שכתב שצכן רוחין את הירח כו' ומעידין צצ"ד עכ"ל, ולפ"ז מיושב ליטנא דרי זירא נולד קודם חלות פירוש אפילו חלק אחד קודם חלות צירושלים צידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה, ר"ל שנראה צמקומות השוכנות למערב ירושלים צאורך יותר מכדי שלש מעלות עד שאפשר לראותה צעת שקיעתם שהוא רביעית שעה אחר השקיעה של ירושלים אבל אם לא נולד קודם חלות אזי חסר מהשיטור חשבון הראיח חותו חלק שראוי להיות מולד האמלעי קודם חלות, דאפילו אם נאמר דרגע חלות היום

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

צירושלים הוא הרגע רביעית שעה קודם חלות היום במקומות השוכנות למערב ירושלים
 צכדי יותר משלש מעלות צאורך ולפ"ז יהיה צמכוון מעת קיצון האמיתי עד עת הראיה
 למערב ירושלים הנזכר עשרים שעות ושליש אע"פ שהיה מולד האמלעי צרגע חלות היום
 לירושלים אין לנו לסמוך צחשבון הראיה על חשבון מלומלם כזה ומש"ה לריך שיביה מעת
 קיצון האמיתי עד עת הראיה הנזכר חלק אחד לכל הפחות יותר על השיעור עשרים
 שעות ושליש, וזכו כטעם שמדויק ר' זירא צלשונו ואמר לא נולד קודם חלות צידוע שאינו
 נראה סמוך לשקיעת החמה, שלכאורה יש לדקדק אמאי לא קאמר ר' זירא נולד אחר חלות
 כו' כמו דחניא צסוד העיבור, אלא וודאי משום דר' זירא צא לפרש צרייתא זו וצלשון
 צברייתא יש מקום לטעות דמשמע דוקא נולד אחר חלות אזי נדחה הקביעה אצל נולד
 צרגע חלות היום ממש כ"א דלא נדחה הקביעה ליום שלאחריו מטעם הנזכר מש"ה מדויק
 ר' זירא וקאמר לא נולד קודם חלות כו' ר"ל דמולד האמלעי לריך שיביה עכ"פ חלק אחד
 קודם חלות היום אצל אס היה מולד האמלעי צרגע חלות היום ממש צידוע שאינו נראה
 סמוך לשקיעת החמה משום דאי אפשר ללמלם ולראותה תיכף ומיד אחר השלמת עשרים
 שעות ושליש כנ"ל :

גם שם צגמרא צדף הנזכר אמר שמואל יכילנא להקוני לכולי גולה, פירש שלא יצטרכו
 לבמתין על השלוחים אלא שיכילנא לתקן לבני צבל חשבון שידעו מתוכו הקביעה של בני
 ארץ ישראל, א"ל אצא אצוב דר' שמלחי לשמואל ידע מר האי מילנא דחני צסוד העיבור
 נולד קודם חלות או לאחר חלות פירוש משום דשמואל היה מתפאר שידע לתקן את בני
 צבל מש"ה אמר ניה או ידע האי מילתא או לא משום דלא סגי צלאו הכי, א"ל לא א"ל כו'
 כי סליק ר' זירא שלא לכו לריך שיביה לילה ויום מן החדש, פירש אין קוצעין ר"ח ציום
 של מולד האמלעי אלא א"כ שיביה בזמן מהמולד האמיתי עד תחילת ליל ל"א צכדי השיעור
 שאפשר לראות את החדשה ואז קוצעין ר"ח ציום שלשים וכו' לילה ויום שלשים מן הלצנה
 החדשה המתחלת מרגע מולד האמיתי אצל אס אי אפשר לראות את החדשה צתחלת הלילה
 קוצעין ר"ח ציום ל"א, וזכו שאמר אצא אצוב דר' שמלחי נולד קודם חלות או לאחר חלות,
 פירוש על זה מצוהר לעיל צסמוך :

ועתה אצאר לך מכ שאמר ר' זירא אמר ר"ג כ"ד שעי מיכסי סיכרא, וקודם הביאו ראוי
 לכודיע מכ שכתוב צספר יסוד עולם צמאמר רביעי פרק ח' וז"ל וכונתו צאמרו
 לדידן הוא לבני קלח מזרח כי עד שם הגיג: מלכות צבל שצור מלכה וכונתו כמו כן צאמרו
 לדידוכו הוא לבני קלח מערב הוא המרחק כרחוק יתר מכל המרחקים וכו' ק"פ מעלות
 עד שנחשוב חלות היום לקלח המזרח הוא צעלמו רגע חלות לילה לקלח המערב וכ"ה צכויפק,
 ודי צזה להצין מכ שאמר ר"ז אמר ר"ג כ"ד שעי מיכסי סיכרא, וצלי ספק לא אצא ר"ג
 לאשמעינן השיעור מכ שנכסה סיכרא חדתא או עתיקא כי הוא זמן הנמנע שיביה לעולם
 על שיעור קלוצ כידוע לכל המתחיל צחכמה זו ולא שייך לקבעה שיעורא צהדצר שהוא חלוי
 צחשבונות רבות ועלומות אצל עיקר כונת ר"ג לאשמעינן ההצדל זמן רחית ירת החדש
 לקלח מזרח מקלח מערב אשר המרחק רחית הירח זו מזו הוא צכדי י"צ שעות, וצא ר"ז
 צשם ר"ג לפרש מכ דסתם לעיל כששלה לכן לריך שיביה לילה ויום מן החדש אשר זה חלוי
 צחשבון המולד כנ"ל ועדיין לא הודיע להם הסימן של יום שלשים צהירח עלמו גלל כן מפרש
 השתא ר"ז צשם ר"ג כ"ד שעי מיכסי סיכרא פירש אס המולד האמלעי הוא סמוך לחלות יום
 שלשים צקלח המערב אזי לעולם מיכסי סיכרא כ"ד שעי דביינו ליל שלשים כילו ויום שלשים
 כולו מיכסי סיכרא, וכו' דקאמר סתם כ"ד שעי ולא קאמר הנזכר ליל ויום שלשים כולו
 שמולדו הוא סמוך לחלות היום מיכסי סיכרא היינו טעמא משום דקאי ג"כ על בני קלח
 מזרח אשר חלות היום של קלח מערב יהיה שם חלות לילה מש"ה מדויק יותר לישנא כ"ד

שעי

שתי לדין שית מעתיקא ותמני סרי מחדתי פירש על דרך הנזכר בסמוך לדין הוא קאי על קלח מזרח ואם היה מולד האמלעי בחלות יום שלשים בקלח מערב הוא הרגע חלות לילה כשייך ליום שלשים ואחד של קלח המזרח. ומכאן סיכרא שית מעתיקא דכיונו שש שעות שעברו מתחלת ליל שלשים ואחד עד חלות לילה זה לקלח מזרח והוא הרגע מולד האמלעי בני שש שעות נקרא מעתיקא. ותמני סרי מחדתי דכיונו מרגע חלות לילה עד סוף יום שלשים ואחד לקלח מזרח בני י"ח שעות נקראות מחדתי משום שהוא אחר המולד ועד אותו זמן אי אפשר לכו לראותה. ולדידהו דכיונו לבני קלח מערב שית מחדתי והוא מרגע חלות יום שלשים לקלח מערב שהוא רגע מולד האמלעי עד תחלת ליל ל"ח דידהו. ותמני סרי מעתיקא דכיונו מתחלת ליל שלשים עד חלות יום שלשים לקלח מערב כל י"ח האלו מכאן סיכרא. ופריך למנ"מ פירש מאי תועלת תהיב לנו צדיעת בזמן כסה כירח דאין לנו לידע אלא זמן הראייה בארץ ישראל אמר ר"ח לאכחושי סכרי פירש אם אמרו בעדים שראו כירח קודם בזמן שית מחדתי צידוע ששקר בעידו. וכטעם דמיכאן סיכרא לקלח המזרח שית מעתיקא וי"ח מחדתי הוא פשוט אפילו להמתחילים משום דבחוק שש שעות המתחילות מעת תחלת ליל ל"ח עד חלות ליל ל"ח לקלח המזרח אי אפשר לראותה אודות ההתקרבות כירח לגבי השמש שעדיין לא עברו מרגע קיצון האמיתי עשרים שעות ושליש כנ"ל ואפילו שיכיה קיצון האמיתי קודם להאמלעי בכדי הקדמות האפשרי דכיונו י"ג שעות ג' רביעית כנ"ל ויכיה השלמות השיעור עשרים שעות ושליש בהחלת יום ל"ח לקלח המזרח אשר הוא תחלת כלילה ועת הראייה לקלח מערב אפי"ה אודות אור השמש שמתחיל לזרוח צרגע זו בקלח מזרח אי אפשר לראותה בלילה עד תחלת ל"ב ששקעה השמש הללם :

גם שם בגמרא רבא אמר חלות לילה ל"ב מאן דליף מקרא מערב עד ערב דכתיב גבי י"ב אזלינן אחר תחלת לילה. דכיונו מולד אמיתי לריך להיות בהתחלת ליל שלשים כדי שיכיה ליל שלשים יום כולו עם יומו מן החדש אבל אם היה מולד האמיתי אחר תחלת הלילה אפי"ה שאפשר לראותה למחר בסוף כיום קובעין אותו ביום ל"ח. ומאן דליף מקרא עד יום האחד ועשרים לחדש דכתיב גבי מלות לא אזלינן אחר תחלת כלילה אלא אפילו אם היה מולד אמיתי ד' שעות אשר תחלת כלילה כדי שתהיה מאותו רגע עד למחר עת הראייה עשרים שעות ושליש אזי קובעין אותו ביום שלשים כמו גבי חג המלות דלא אזלינן דוקא אחר תחלת כלילה אלא דזמנה עד חלות כלילה כ"ג אין לריך להיות בהתחלת לילה אלא אפילו שהיה מולד אמיתי איזה שעות אחר ההתחלה של לילה נמו איקרי לילה יום מן החדש :

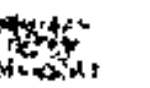
ומעתה נחזור לבאר את דברי רבינו הרמב"ם ז"ל בא דכתב בפרק ה' מהלכות קדוש החדש ז"ל, ודבר זה הלכה למשה מסיני הוא שבזמן שיש סנהדרין קובעין על פי הראייה בזמן שאין שם סנהדרין קובעין על פי ההשגחה זה שאנו מחשבים בו היום, ואין נזקקין לראייה אלא פעמים שהיה יום שקובעין בו בהשגחה זה הוא יום הראייה או קודם לו ביום או אחריו ביום וזה שיכיה לאחר הראייה ביום פלא הוא ובארלות שהן למערב ארץ ישראל עכ"ל, בא דכתב פעמים שיכיה יום קובעין בו בהשגחה זה הוא יום הראייה דכיונו למשל באם שתהיה בקיצון אמלעי בחלות יום ג' או לאחריו ובקיצון האמיתי היה לפניו או לאחריו בכדי השיעור שאפשר שיראה כירח כליל. ה' וצנחן זה יהיה יום הקבוע הוא יום הראייה, באשר שנדחה יום הקבוע מיום ג' משום מולד זקן, ומיום ד' משום אד"ן וקובעין ר"ח ביום ה' אשר כליל כשייך לה הוא הראייה כמנהג וצמחל הנזכר אי אפשר לראותה כליל ד' משום דאפילו שתהיה האמיתי קודם להאמלעי הקדמת האפשרי והוא י"ג שעות ג' רביעית שעה כנ"ל. ומבאמלעי עד עת הראייה שהוא שלישי שעה אחד שקיעת השמש הוא שש שעות ושליש, וכך הכל מהאמיתי עד הראייה לא יהיה כי אם עשרים

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

שעות והשעים חלקים אשר רק יסתפק עדיין לראות הירח מכ"ש אם תהיה מולד האמלעי לאחר חלות יום ג' שאין יכולין לראותה בערב ליל ד' אלא עד ליל ה' הוא יום הקצוב כנזכר: או קודם לו ציוס. דהיינו צאם שיכיה המולד אמלעי ציוס ג' קודם ג' ט' ר"ד ואז קוצעין ר"ח ציוס ג', והקיצון האמיתי היה לפני' זכדי השיעור שאפשר לראותה ליל ד' שאחריה אזי הוא יום הקצוב קודם הראי' או אחריו ציוס, דהיינו למשל שיכיה המולד אמלעי בחלות יום ג' ואז נדחה הקציעה ליום ה' כנזכר, והמולד אמתי תהיה קרוב ל"ד שעות קודם האמלעי, ואז מצוהר בסמוך שאם נלטרף מהאמתי עד עת הראיה לא יסתפק עדיין לשיעור ראיית הירח וחסר ממנו שיעור רביעית דהיינו ר"ע חלקי תת"ר"ף וכל זה לא אמרן אלא לפי אותה המדינה אשר המולד האמלעי היה ברגע חלית היום, אבל בארלות שהן למערב ארץ ישראל בערך שתהיה הצדל אופני חלי היום ממדינה המערבית לא"י רביעית שעה, וזכדי אותה שיעור יהיה צמדינה המערבית לא"י מולד האמלעי קודם חלות היום, דכרגע חלות היום צא"י עדיין הוא אללס קודם חלות היום, ולפי"ז אם נלטרף כנזכר לעיל מזמן האמתי אשר היה קודם האמלעי י"ג שעות ג' רביעית עד שליש שעה אחר שקיעת השמש של אותה מדינה המערבית תמלא שיעור ראיית הירח בשלימות, וכו' כוונת רבינו צמה שסיים וזה שיכיה לאחר הראיה ציוס פלא הוא ובארלות שהן למערב א"י, פירוש ואפילו בארלות שהן למערב א"י פלא הוא מכטעם הנזכר דהיינו אפשר לראותה אחר עשרים שעות ושליש מהקיצון האמתי אלא צאם שיתחצרו כל הסגולות המקרבות את הראיה וכו' מילתא דלא שכיחי שיתחצרו כל הסגולות, ואפילו שיתחצרו לפעמים לא יזדמן שיקדים באותו הפעם האמתי להאמלעי כשיעור הקדמות האפשרי, ודע שאפילו צא"י אפשר שיכיה הקציעה לאחר הראיה ציוס דהיינו אם היה מולד האמלעי צסומן ג' ט' ר"ד דאז ג"כ דחינן הקציעה ליום ה' ואפשר לראותה ליל ד' אפילו צא"י אם המולד האמתי היה לפני' כפי השיעור תשלום של עשרים שעות ושליש, אבל רבינו לא איירי כאן אלא בדחיית המולד זקן משום דזה הוא בעיקר, דדחיית ג' ט' ר"ד ג"כ הוא תלוי בדחיית המולד זקן כמו שנתבאר לפני' בשער הראשון, ועיד דדחיית ג' ט' ר"ד אינו אלא בשנה פשוטה מכ שאינו בן דחיית המולד זקן שהוא בכל השנים: ועיי' בספר נ"ק:

וודע שכל הכוכבים הנראין יש מהן כוכבים קטנים שהארץ גדולה מאחד מהן, ויש מהן כוכבים גדולים שכל אחד מהן גדול מן הארץ כמה פעמים והארץ גדולה מן הירח כמו ארבעים פעמים וכשמש גדולה מן הארץ כמו ק"ע פעמים, גמלא הירח אחד מששת אלפים ושמונה מאות מן השמש בקירוב ואין בכל הכוכבים כוכב גדול מן השמש, ולא קטן מככב שבגלגל השני:

ל"ח ראשי חדשיהם

מן כוודע לנו היו המלריים כרכשוניס צין בעמים אשר ידעו היות מדת שנת החמה שס"ה יום ורביעי, ע"כ קצעו להם מספר הימים האלו למדת שנת החמה אשר היה נקרא אללס צשס שנת פרעה, וחלקיהו ליי"צ חדשים כל חדש שלושים יום, העולה לש"ס יום, והחמה ימים בעודפים הוסיפו צסוף השנה לתוספת צלי חדש, אפס אחרי מלחות להם מאה שנה צהשצון הזה, מלאו שנעתק להם זמן השנה ממקומו כדי ב"ה ימים שלמים, אשר על כן כוליהו מזה משפט לדק שמדת שנת החמה צדיוק הוא שס"ה יום ורביעי, וחקנו לפי זה שצכל שנה הרביעית יוסיפו יום אחד על השנה, ויכיה מנין הימים הנוספים צסוף השנה הכול לתוספת צלי חודש ששה ימים:

הרומיים הקדמונים אשר קצלו מדת שנת החמה מאת המלריים כראשוניס היותה שס"ה יום תחת אשר מלפנים חצבו להם רק עשרה חדשים לשנה, מן ש"ר ימים, צאו אחר זה צרוב הימים למצוכות גדולות, כי מלאו אחרי זמן רב שנעתק להם זמן השנה ממקומו

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

ממקומו כדי ע"ט ימים, עד שזאלו חדשי האביב צמחיו וחדשי החורף צקין, ע"כ תקנו לכם לעשות ג' שנים כסדרם מן שס"כ יום וצנה כרביעית כוסו יום אחד לעשותה מן שס"ו יום, וכוא שנה כמעוצרת אללם, באופן שלפי זה תשוב השנה בכל ד' שנים על מדתה הנכונה שס"כ ורצע יום וצדי ללאת מן המצובה הראשונה לכזיא זמן השנה על היתנה ולכסיר כע"ט ימים שכזר נעתקה לכם, עשו צנה הראשונה צי חדשים ארוכים מן ע"ט יום צין חודש נאוועמבער ודעלעמבער, צלי קרוא לכם שנות כי לשעתם היו, ומן אז וכלאה חלקו זמן השנה לי"צ חדשים מכס חלאים ומכס חסרים:

אשר זיה סדרם

יאנואר 31, פעברואר 28, מערץ 31, אפריל 30, מייא 31, יוני 30, יולי 31, אויגוסט 31, סעפטעמבער 30, אקטאבער 31, נאוועמבער 30, דעלעמבער 31: ובשנת העיצור יחוסף יום העיצור בסוף החודש פעברואר ויכיה אז 29 יום, ומאז וכלאה כוללים על כסדר לעשות כל שנה כרביעית מעוצרת, ועתה כאשר נחפון לדעת אם הוא שנה מעוצרת אם לא, נלטרך לחלק מספר השנים לפי ספירתם ע"י 4 אם תעלה החלוקה צפוח מצלי כשאר שום שארית אחר החלוקה, נדע כי הוא מעוצרת ואם לא יעלה מספר השנים בחלוקה שוב ע"י 4 אז נדע שכשנה היא פשוטה, דרך משל שנה 1860 יכיה שנה מעוצרת, כן צכתחלק מספר 1860 ע"י 4 תעלה החלוקה צפוח מצלי שום שארית, לא כן שנת 1859 כשנחלק אותה ע"י 4 ישאר שארית 3 אז נדע כי היא שנה פשוטה סדר החשבון לפי אופן זה נקרא על שם מיסדה הראשון לוח יוליום ולפי חשבון זה מחשבין את שנותיהם היונים והרוסיים עד היום:

בשנת אלף ושמ מאות לחשבון הנולרים קמו רבים לשנות החשבון זה מכפי שכיח, כי מלאו שנעתק לכם שוב זמן השנה שנית כדי עשרה ימים שלמים מכפי שכיחה צעת האסיפה בגדולה צנילעא הנעשה לכנסיה הנולרת בשנת 325 לספירתם גי תחת אשר יום האביב היה חל מלפנים ציום כ"א מערץ ולפיוכו היו מתקנים חשבון קביעת פסחם נעתק האביב אחר זה לצוא על יום י"א מערץ, אשר על כן מלא את ידו האפיפיור גרעגוריוס הי"ג צרומי בשנת 1582 על פי הצרת חכמים ידועים צזמנו לשנות סדר חשבון השנים כהוגים מימות יוליום לעסאר, וציום ד' אקטאבער משנה כזיא לוח ציום כמחרת למנות יום ט"ו אקטאבער, ולדלג בחשבון עשרה ימים, ועל ידו זה שב האביב לחול על יום כ"א מערץ כמלפנים וכשנה שבה למקומה הראשון, ודקדקו ועיינו, יותר צמדת שנת החמם ומלאו מדתה צאמת פחות מעט מן שס"כ ורביע יום, ויתרון זה מתלקט צכל מאה שנים לכדי כ"ד ימים ורביע יום, ע"כ תיקנו על לעתיד לעשות צכל ד' שנים עיצור אחד כמלפנים מימות יוליום, ורק שצשנת המאה הראויה להיות מעוצרת לפי חשבון זה, יגרעו יום העיצור כזיא לעשותה פשוטה, ויכיה לפי זה כלל הימים הנוספים צמאה שנה רק כ"ד יום וצגלל כרביע יום כנשאר עוד, לוו לכוסוף צסוף כל ארצע מאות שנים עיצור אחד מן כנגרטים הכס ויכיה לפי זה שנות 1700 1800 1900 שנים פשוטות צכל שנת, 2000 תכיה שנה מעוצרת באופן שצסוף כל ד' מאות שנה תשוב זמן השנה למקומה צדיוק לפי חשבון זה, וזה החשבון הוא קרוב לדעת רז"ל על פי חשבון רב אדא צר אכצב:

היונים והרוסיים נשאר בחשבון שנותיהם על סדר לוח הישן עד היום הזה, ע"כ נמלא כיום צבדל צין חדשיכם לשדשי לוח החדש כדי י"צ ימים, כי לצד כעשרה ימים שנגרעו אז צשנת כתיקון מחדש אקטאבער נתוספו עוד צ' ימים בשנות 1700, 1800 אשר לפי חשבון החדש נגרעו שתי השנים האלו מלכתעבר, תחת אשר צלוח הישן נכנס לעיצור

פירוש על ברייתא דשמואל הקטן

לעיוור, ועלך על ידי זה כלל הכבדל לייצ ימים :

על פי הכללים שנאמרו עד כה במשפטי חשבון הקציעות לא יפלא עוד צמינו כל איש
 כמצין אותם לאשורם להתבונן על סדר החשבון הנחון להעריך כאשר ילטרך לבקש
 ולמלא בחשבון קציעות איזה שנה שירלה, כי בכל כ"ח שנים שהוא מחזור גדול יש ז'
 עיבורים ושנת החמה הוא שש"ב ורציע יום השלך מכס השביעית ונשאר יום אחד ושש
 שעות ע"כ נמשך יום ראשון של יאנאר, מיום ראשון של יאנאר משנה שלפניו יום אחד
 בשבוע, ובארבע שנים שהוא די פעמים יום אחד ושש שעות עולה חמשה ימים, ע"כ יום
 ראשון של יאנאר משנה החמישית נמשך מיום ראשון של יאנאר משנה שלפניו ז' ימים,
 ושבע פעמים כי ימים עולה ל"ב יום שסך כלים בשביעיות, נמלא בכלות כ"ח שנים מחזור
 לכיות יום ראשון של יאנאר כמו שכיכ בשנה ראשונה מן המחזור וכן כל שנה ושנה חוזרות
 כלילת לעולם מכ"ח שנים לכ"ח שנים ליום אחד, ע"כ אם חדע ראשי חדשיכם ממחזור
 אחד באיזה יום מימי השבוע יכיכ תוכל אתה לודע לעולם, מהשנים שעברו, ומהשנים שיכיכ :

אלה יעמדו על הברכה האנשים היקרים נדיבים וטהורי לב
 שרמכו אותי בחרומת כספם לברך על המונמר הספר היקר
 תפארת צבי שהוא יקר המציאות ונחון מאד בזמן הזה שכולל
 ומקיף תקופות המולדות והמזלות. שמראה נגד הקאלענדער
 רופרם שנתפרסם בכל העתונים כידוע. האנשים האלו יש להם
 חלק בדבר נשגב ונערץ הנצרך בזמן הזה. הטיבה ה' לטובים.
 הון ועשר בביתם וצדקתם עומדת לעד. יהי ה' עמם. בכל אשר
 יפנו יצליחו, חיים ברכה ושלום באהלים.

כ"כ ראשון לדבר מלוח כנגיד היקר נדיב לב
 מו"כ זישה בה"ר פתחיה פרעס ז"ל
 שכפריש מכונן סך שלשה לא"י לגמר כהדפסה.
 כנדיב מו"כ מרדכי ב"ר אפרים דוד הלוי נ"י חוג' ח"ח
 עטרת צעלך מ' שרם צלומא ת'
 כנדיב מו"כ גרשון מרדכי ל"אנדמאן נ"י מורמוז מדינת אשכנז.
 נשים קובעות צרכי לעלמן
 כא' כנדיב ינטה שיינדל צ"ר אברהם
 ראה צ"ר ליבוש ז"ל
 רבקה צ"ר אברהם ז"ל
 יענטא צ"ר אברהם ז"ל

יכי שמש מצורך וזכות המלוח, תעמוד לכם ולכן וצ"ח.